

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

ΕΤΟΣ ΣΤ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 |

15 ΜΑΪΟΥ 1957

| ΑΡΙΘ. 10

ΣΤΟ ΠΡΟΣΚΕΦΑΛΟ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

ΟΙ ΕΜΨΥΧΩΤΑΙ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟΙ ΙΑΤΡΟΙ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΙΕΡΩΜΕΝΟΥ

Ἡ ζωὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἐπιθέσεις κεραυνοβόλες. Καὶ ὁ καθένας μας καλεῖται νὰ βαστάζῃ τὸ φορτίο του. Αὐτό, ὡς τόσο, τὸ φορτίο, ὑπάρχει ἕνας κόσμος ποὺ κατορθώνει νὰ τὸ βαστάζῃ καὶ νὰ φαίνεται εἰς αὐτὸν ὡς ἑλαφρό. Γιατὶ τὸ ἑλαφρύνει ἡ μεγάλη πίστις πρὸς τὸν Θεό. Καὶ εἶναι τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ κόσμου αὐτοῦ οἱ ἀσχοντες καὶ οἱ ταλανιζόμενοι ἀπὸ διάφορα νοσήματα. Ἀξίζει νὰ σταματήσουμε μὲ σεβασμὸ μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, νὰ σκύψουμε ἐπάνω ἀπὸ τὸ προσκεφάλι τοῦ πόνου των, νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τὴν ψυχικὴ τους τρικυμία καὶ νὰ θαυμάσουμε ἕνα δυναμισμό τους, ποὺ τὸν κατευθύνει ἡ πίστις μόνο πρὸς τὴν ὑπέρτατη δύναμι, τὴ θεία. Ἡ ἐπιστήμη, ὄχι λίγες φορές ἔμεινε κατάπληκτη καὶ σιωπηλὴ πρὸ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πίστεως αὐτῆς τοῦ ἀρρώστου. Καταδικασμένοι πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς κατώρθωσαν νὰ ἐξουδετερώσουν τὴν καταδίκη τους καὶ νὰ ξαναγυρίσουν ὑγιεῖς καὶ ροδαλοὶ στὴ ζωὴ. Ἐπίστευσαν αὐτοὶ εἰς τὴν θαυματουργὸν δύναμι καὶ βοήθεια. Πιθανὸν νὰ τοὺς ἐκούρασε τὸ κρεβάτι τοῦ νοσοκομείου καὶ νὰ αἰσθάνθησαν ἐκνευρισμὸ ἀπὸ τὴν παράτασι καὶ ἐπιδείνωσι τῆς καταστάσεώς των. Δὲν ἐλύγισαν, μολαταῦτα, καὶ δὲν ἐλιποψύχησαν. Εἶχαν στὸ προσκέφαλό τους τὴν πίστι καὶ στὶς στιγμὲς τοῦ πόνου των ἀθέλητα ἄφηναν τὴν εὐλαβικὴ τους ἰκεσία νὰ ἀνεβαῖν ὡς θυμίαμα πρὸς τὸν οὐρανό :

*Κύριε ἡ κραυγὴ μου πρὸς Σὲ ἐλθέτω,
ἐν ἣ ἡμέρᾳ θλίβομαι κλίνων πρὸς με τὸ οὖς Σου.
Κύριε ἐξέλιπον αἱ ἡμέραι μου,*

ἐξηράνθη ἡ καρδιά μου,
ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν,
ὠμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημικῶ,
ἠγγρύπησα ὡς στρουθίον μονάζον.
Σὺ, Κύριε, ἀναστάς, οἰκτείρησόν με.

Μυστικὴ ἡ ἱεσία αὕτη, προφερομένη πολλές φορές ἀπὸ χεῖλια μόλις κινούμενα, εἰσακούσθηκε ἄπειρες φορές καὶ στάθηκε ἀποτελεσματικώτερη ἀπὸ τὸ δραστικώτερο φάρμακο. Γιατὶ ἐκλείει πάντα μέσα τῆς τὴν ἀπόλυτη πίστι πρὸς τὴν μεγαλοψυχία καὶ τὴν δυναμικότητα τῆς παντοδύναμης θεότητος.

* * *

Ἐμφυχωτῆς τῆς πίστεως αὐτῆς τῶν πασχόντων καὶ κατακειμένων ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου καὶ πάλιν. Ὁ καλὸς ἱερεὺς τοῦ νοσοκομείου μὲ τὴν κατανόησι τῆς μεγάλης καὶ ἱερῆς ἀποστολῆς του. Μᾶς ἐδόθη ἐπανειλημμένως ἡ εὐκαιρία νὰ παρακολουθήσουμε τὸ ἔργο τοῦ νοσοκομειακοῦ ἱερέως καὶ νὰ ἐκτιμήσουμε τὴ σημασία τῆς μεγάλης ἀποστολῆς του. Ἄγγελος αἰσιοδοξίας, ἡ παρουσία του καὶ μόνο, διώχνοντας τὰ κρώζοντα μελανὰ κοράκια τῆς ἀπελπισίας. Τὰ λόγια του καὶ ἡ παρόρμησις του εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν οὐράνιον δύναμιν ὑπῆρξαν πάντοτε ἡ καλλίτερη ἔνεσις διὰ τὴν ἐλάφρυνσι τοῦ πόνου καὶ τὴν βελτίωσι τῆς καταστάσεως τοῦ πάσχοντος. Ἐπισκέπται τακτικοὶ οἱ καλοὶ ἱερεῖς οἱ ἀπεσπασμένοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀρρώστων ἀπεδείχθησαν πάντοτε οἱ πλέον πολῦτιμοι ἰατροί. Διότι αὐτοὶ ἐπρόσεξαν πάντα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀρρώστων. Καὶ ἡ προσπάθειά τους πάντα μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη, μὲ τὰ γλυκὰ ἐνθαρρυντικὰ λόγια τους καὶ μὲ τὸ ἐλαφρὸ χᾶδι στὸ μέτωπο τοῦ ἀρρώστου ἐδημιούργησε τὴν ψυχικὴν χαρὰ καὶ τὴν ἀνάτασι πρὸς τὴν δύναμι τῆς θεότητος. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς μας αὐτοὺς ἀνάλωσαν τὴν ζωὴν των ὀλόκληρη εἰς τὴν νοσοκομειακὴν τὴν ὑπηρεσίαν, ἱκανοποιημένοι διότι κατάρθωσαν νὰ μεταλαμπαδεύουν στοὺς ἀρρώστους τὸ φῶς τῆς πίστεως καὶ νὰ ἐλαφρώσουν τὸ βάρος τοῦ μαρτυρικοῦ των σταυροῦ. Ἰκανοποιημένοι πολλοὶ ὅτι συνετέλεσαν περισσότερα ἴσως ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη εἰς τὴν ἀπόδοσι τῆς ζωῆς καὶ τῆς υγείας σὲ πολλοὺς ἀρρώστους των. Ἴσως νὰ εἶναι ἄγνωστος ἡ μεγάλη ὑπηρεσία τῶν λειτουργῶν αὐτῶν τοῦ Ὑψίστου. Παραμένουν ὅμως ὡς ἀφανεῖς ἥρωες εἰς τὸ περιβάλλον ἑνὸς τρομεροῦ ἀγῶνος διὰ τὴν ἐπιβίωσι

τῶν πασχόντων. Μὲ τὸν σταυρὸ αὐτοί, τὰ παραμυθητικά λόγια καὶ τὴν ἔνεσι τῆς πίστεως πρὸς τὸν παντοδύναμο δημιουργό. Καὶ τὰ χρονικά τῶν νοσοκομείων ἀναφέρουν πλῆθος θαυμάτων, πού θά πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν εἰς τὴν ἀγαθοποιὸν καὶ χριστιανικὴν προσπάθεια τῶν λειτουργῶν αὐτῶν τοῦ Ὑψίστου, τῶν ἀφιερωμένων εἰς τὴν ψυχικὴ ἰδίως περίθαλψιν τῶν ἀρρώστων μὲ τὸ κήρυγμα τῆς αἰσιοδοξίας καὶ τῆς πίστεως πρὸς τὸν οὐράνιον ἰατρό. Αὐτὴ τὴν ἀλήθειαν τὴν ὡμολόγησαν καὶ ἄνθρωποι μεγάλης πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ καλλιιεργείας διακηρύξαντες ὅπως καὶ ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν («Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου»).

* * *

Μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀφανῶν αὐτῶν ἠρώων, τῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου μὲ πλήρη κατανόησιν τῆς χριστιανικῆς καὶ ἀνθρωπιστικῆς ἀποστολῆς των. Καὶ ἡ σκέψις μας εὐλαβικά τὴν στιγμή αὐτὴν φέρεται πρὸς ἓνα σεβάσιμον Ἀρχιμανδρίτη τὸν ἀείμνηστο Ἰγνατίου Λιανᾶ, πού ὡς ἱερεὺς τοῦ νοσοκομείου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ στάθηκε ὡς ὁ ἄγγελος φύλαξ καὶ ὡς ἐμψυχωτὴς ἑκατοντάδων ἀρρώστων, πού εὑρισκαν εἰς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν τὴν ψυχικὴν ἀνακούφισιν καὶ ἀνάρρωσιν.

Ἐνας πραγματικὸς πατέρας τῶν ἀρρώστων ἐπὶ πολλὰ χρόνια. Καὶ ὅταν ἔφθασε γι' αὐτὸ ἡ στιγμή νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν κόσμον, τὸν ἀπεχαιρέτησε ἤρεμα, μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ μὲ τὰ ἐξῆς τελευταῖα του λόγια: «Νὰ ἔχουν τὴν εὐχὴ μου, οἱ ἀρρωστοί μου, τὰ παιδιά μου». Ἄς εἶναι αἰώνια ἡ μνήμη τοῦ λειτουργοῦ αὐτοῦ τοῦ Ὑψίστου μὲ τὴν κατανόησιν τῆς μεγάλης καὶ ἱερῆς ἀποστολῆς του.

Μιμηταὶ τοῦ Ἰγνατίου Λιανᾶ ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ἱερωμένοι ἀφοσιωμένοι εἰς τὴν ψυχικὴ νοσηλείαν καὶ εἰς τὴν καθοδήγησιν πρὸς τὸν δρόμον τῆς πίστεως τῶν πασχόντων καὶ πονούντων ἐπάνω στὸ κρεβάτι. Ἀξίζει νὰ προσέξουμε ἰδιαίτερος τὴν κατηγορίαν αὐτὴ τῶν ἀλτροεισθῶν καὶ ἀνθρωπιστῶν ἱερέων, πού μαζί μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των ὡς λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου παρέχουν δείγματα ἀνθρωπίνης ἀνωτερότητος ἀξιομίμητα. Ἐμψυχῶνται τῆς πίστεως τῶν ἀρρώστων εἶναι καὶ οἱ καλλίτεροι γιατροὶ τῶν ψυχῶν. Καὶ συνηθέστερα οἱ ἄνθρωποι ἔχουν περισσότερη ἀνάγκη τῆς ψυχικῆς θεραπείας. Ἡ σωματικὴ ἀκολουθεῖ τίς περισσότερες φορὲς ὡς φυσικὴ συνέπεια.

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΣΤΗ ΘΕΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΩΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΟΣ (*)

Γ'.

α) Ὁ θεῖος φόβος πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι τὸ πρῶτο ὄπλο στὴν ἀγωνιστικὴ προσπάθεια τοῦ Ἱερέως. Αὐτὸς ὁ ἱερός φόβος θὰ κυριαρχῇ πάντοτε στὰ βάθη τῆς καρδιάς του, γιὰ νὰ τοῦ ρυθμίξῃ ὀλόκληρη τὴ ζωὴ του. Ὁ φόβος δ' αὐτὸς πρὸς τὸν Θεὸν δὲν θὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ συναίσθημα τῆς δειλίας ἢ τοῦ τρόμου γιὰ τὴν ἐπικειμένη παρ' Αὐτοῦ δικαία τιμωρία, συνεπεία τῶν διαφορῶν ἁμαρτιῶν του καὶ ὄλων γενικῶς τῶν ἐν γνώσει του παραλείψεων ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσι τῆς μεγάλης ἱερατικῆς του ἀποστολῆς, ἀλλ' ἀπὸ τὸν σεβασμὸ, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν τελεία πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη. Φόβος λοιπὸν θεῖος, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν τῆς ἀγάπης, εἶναι ἀνάγκη νὰ συνέχῃ καὶ νὰ συγκλονίξῃ ψυχικὰ τὸ λειτουργὸ τοῦ Θυσιαστηρίου. Θ' ἀναλογίζεται τὴν σμικρότητα καὶ ἀναξιοτέτητά του, γιατί, σὰν ἄνθρωπος ποὺ εἶναι καὶ αὐτός, περιβάλλεται ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμία καὶ ἀσθένεια. Κατὰ τὸν Ἀπόστολο μόνον ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο «βσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν» (Ἐβρ. ζ', 26), γιατί ἀκριβῶς «ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. β', 23). «Οἱ δὲ οἱ ἄλλοι, σὰν ἄνθρωποι, «περίκεινται ἀσθένειαν» (Ἐβρ. ε', 2). Ἐπομένως καὶ ὁ Ἱερεὺς, μολοντί «καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχ ἑαυτῷ λαμβάνει τὴν τιμὴν» (Αὐτόθι 4), τολμᾷ νὰ ἐμφανίζεται ἐνώπιον τοῦ Ἀγιοτάτου Θεοῦ, ποὺ τὸν διακονοῦν οἱ Ἄγγελοι, καὶ αἱ ἄβυσσοι τὸν τρέμουν, καὶ σ' Αὐτὸν δουλεύουν οἱ πηγῆς καὶ ὄλη ἡ κτίσις. Καὶ ἀξιῶνεται νὰ στέκεται ἐπάνω στὸν ἀγιώτερο ἐπὶ τῆς γῆς τόπο, ὅπου μὲ τὴν προσευχὴ του συνδιαλέγεται μὲ Αὐτὸν τὸν Πανάγιον Θεόν. Κι' ἔτσι ὁ λειτουργὸς Ἱερεὺς ἤμπορεῖ νὰ αἰσθάνεται μυστικὰ τὴν παρουσία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ κάτι περισσότερο, ἀξιῶνεται (ὦ, πόση Θεϊκὴ συγκατάβασι!) νὰ λαβαίνῃ στὰ χέρια του, νὰ κοιωνῇ, νὰ μεταδίδῃ καὶ στοὺς ἄλλους τὸ πανάχραντο Σῶμα καὶ Αἷμα τοῦ Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ μας!

Ὡ, ἀλήθεια! Ἐκεῖνες τὶς θεσπέσιες στιγμῆς τῆς θείας Λειτουργίας ὁ Ἱερεὺς καταξιώνεται νὰ τελεσιουργῇ τὴ Θεία Εὐχαριστία, τὸ μυστήριον τῶν μυστηρίων, κατὰ τὸ ὅποιο ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς συγκατεβαίνει μεταξὺ τῶν πιστῶν καὶ εἰσέρχεται στὶς ψυ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 241 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

χές των, γὰ νὰ τὶς ἐξαγιάσῃ, καὶ ν' ἀπεργασθῆ ἄλλον τρόπον τινὰ τῆ
θέωσί των. Γιατί, Αὐτὸς εἶναι («ὁ μελιζόμενος») ἀπὸ τὸ λειτουργ-
γὸ Ἱερέα, («καὶ μὴ διαιρούμενος. Ὁ πάντοτε ἐσθιόμενος καὶ μη-
δέποτε δαπανώμενος, ἀλλὰ τοὺς μετέχοντας ἀγιάζων»). Μαζὶ δὲ
μὲ τὸν Κύριον τῆς δόξης συγκατεβαίνει ἀοράτως καὶ δλόκληρος
ὁ οὐράνιος καὶ πνευματικὸς κόσμος, γὰ νὰ ἐνωθῆ μαζὶ μὲ τὸν
ἐπίγειο στῆ δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Καὶ οἱ πιστοὶ Χριστιανοί, ποὺ
παρευρίσκονται στῆ θεία Λειτουργία, συμμετέχουν σ' αὐτὴ τὴν
ὑπέρθεια μυσταγωγία, «τὰ Χερουβεὶμ μυστικῶς εἰκονίζοντες καὶ
τῆ ζωοποιῶ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὕμνον προσάδοντες», σὰν νὰ
συλλειτουργοῦν μαζὶ μὲ τὸν Βασιλέα τῶν ὄλων, ὡς Ἀρχιερέα
καὶ Θύτην καὶ Θῦμα, ὁ Ὅποῖος κατεβαίνει ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς
«ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενος τάξεσιν». Καὶ ἔτσι
καὶ αὐτὲς οἱ οὐράνιες Δυνάμεις συμπαρίστανται καὶ συμμετέ-
χουν μαζὶ μὲ τοὺς πιστοὺς Χριστιανούς, σὰν συλλειτουργοί, καὶ
μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ὅλοι ἀπὸ κοινου, ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι συν-
εορτάζουν, συμπάλλουν καὶ συλλειτουργοῦν καὶ συνδοξολογοῦν
τὴν Θεϊαν Ἀγαθότητα, ὥστε νὰ γίνεταί μιὰ μεγαλοπρεπῆς μυσ-
σταγωγία, καὶ νὰ πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο ποὺ λέγει ὁ ἅγιος Ἐπι-
φάνειος: «τὰ ἄνω τοῖς κάτω συνεορτάζει καὶ τὰ κάτω τοῖς ἄνω
συνομιλεῖ».

Ἀφοῦ λοιπὸν τέτοια πανίερα τελεσιουργοῦνται κατὰ τὶς με-
γάλες καὶ ἐν ταυτῶ φοβερὲς ἐκεῖνες στιγμὲς τῆς θείας Λειτουργ-
γίας, ὁ λειτουργὸς Ἱερεὺς, ποὺ ἔχει πλήρη τὴ συναίσθησι ὅτι
εἶναι «ἄγγελος Κυρίου Παντοκράτορος» (Μαλαχ. β' 7), εἶναι
προφανές, ὅτι θὰ συγκλονίζεται ἐσωτερικὰ ἀπὸ μεγάλο θεῖο
φόβο. Γι' αὐτὸ τίποτε ἀπολύτως τὸ γῆινο δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν
ν' ἀποσπᾷ τὴν προσήλωσί του ἀπὸ τὸ ἅγιο θυσιαστήριον. Ἀπε-
ναντίας ἐπιβάλλεται ν' ἀποφεύγῃ τὶς ἄτακτες φωνὲς κατὰ τὶς διά-
φορες ἐκφωνήσεις ἢ ὅταν ψάλλῃ, γιατί τὸ ἀντίθετο δίδει τὴν ἐν-
τύπωσι στοὺς Χριστιανούς, ὅτι ὁ Ἱερεὺς δὲν συμμετέχει στῆ
λατρεία, ἀλλ' ἐπιζητεῖ μόνον νὰ ἐπιδείξῃ τὴ φωνὴ του καὶ τὸ
(ἐγώ) του, κι' ἔτσι μὲ τὶς ἄτακτες φωνὲς διασπᾶται ἡ προσοχὴ
των. Ὁ 75ος κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου πα-
ραγγέλλει γὰ τὴν προκειμένη περίπτωσι: «Τοὺς ἐπὶ τὸ ψάλλ-
λειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παραγινομένους, βουλόμεθα μήτε βοαῖς
ἀτάκτοις κεχρῆσθαι, καὶ τὴν φύσιν πρὸς κραυγὴν ἐκβιάζεσθαι,
μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν τῆ ἐκκλησία ἀρμοδίων μετὰ πολλῆς προσ-
οχῆς καὶ κατανύξεως τὰς ψαλμωδίας προσάγειν τῶ τῶν κρυ-
πτῶν ἐφόρῳ Θεῶ». Ἐπ' αὐτοῦ σχετικῶς καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστο-
μος παρατηρεῖ: «Μετὰ προσηκούσης εὐλαβείας ἐνταῦθα (εἰς τὸν
Ναὸν) παραγινώμεθα, ὅπως μὴ ἀμαρτημάτων ἀφέσεως προσθή-

κην τούτων ποιησάμενοι οἴκαδε πορευσώμεθα. Τί δὲ ἐστὶ τὸ ζητούμενον καὶ ὁ παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖται; Τὸ τοὺς θείους ἀναπέμποντας ὕμνους φόβῳ πολλῶ συνεσταλμένους καὶ εὐλαβείᾳ κεκοσμημένους οὕτω προσφέρειν τούτους. Καὶ γὰρ εἰσὶ τινες καταφρονοῦντες μὲν τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ τοῦ Πνεύματος λόγια ὡς κοινὰ ἡγούμενοι, φωνὰς ἀτάκτους ἀφιᾶσι καὶ τῶν μαινομένων οὐδὲν ἄμεινον διάκεινται ὅλῳ τῷ σώματι δονούμενοι... "Ἀθλιε καὶ τάλαιπωρε! δέον σε δεδοικότα καὶ τρέμοντα τὴν ἀγγελικὴν δοξολογίαν ἐκπέμπειν, φόβῳ τε τὴν ἐξομολόγησιν τῷ Κτίστῃ ποιεῖσθαι καὶ διὰ ταύτης συγγνώμην τῶν ἐπταισμένων αἰτεῖσθαι...».

Χρειαζέται λοιπὸν μεγάλη προσοχὴ ἀπὸ τὸν Ἱερέα γιὰ νὰ κατέχεται σ' ὅλες τὶς διαθέσεις καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ. Καθ' ὅσον αὐτός, σὰν λειτουργὸς καὶ ὑπέρτης ὄλων τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα τῆς θείας Εὐχαριστίας, ἂν εἶναι ἀθεόφοβος καὶ στερεῖται ἀπὸ αὐτῆ τῆ βαθύτατη συναίσθησι καὶ ἀγιότητα, ποὺ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη ἀπαραιτήτως, κ' ἔτσι ψυχικὰ εὐρίσκειται ὅλως διόλου μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεόν, εὐκόλα μεταπηδᾷ στὴ θέσι τοῦ Ἰούδα. Καταντᾷ δηλαδὴ, σὰν τὸν Ἰούδα, προδότης καὶ δόλιος, ποὺ μὲ τὴν ἀναξία παράστασι τοῦ στοῦ θυσιαστήριου καταπροδίδει χωρὶς φόβο καὶ χωρὶς ἐντροπὴ τὸν ἀτίμητο Κύριο καὶ τὸν σφαγιάζει, χωρὶς νὰ συναισθάνεται τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς εὐθύνης του γιὰ τὸ φοβερὸ ἔγκλημά του.

Τὸ πρῶτο λοιπὸν καὶ κύριο γνῶρισμα τοῦ καλοῦ καὶ ἀξίου λειτουργοῦ Ἱερέως εἶναι ὁ ἱερὸς καὶ ἅγιος φόβος πρὸς τὸν Θεόν. Γιατὶ ἐκεῖνος, ποὺ ξεκινᾷ μὲ αὐτὸ τὸ θεῖο φόβο, ἔχει ὅλες τὶς προϋποθέσεις καὶ τὶς θεῖες δυνάμεις, οἱ ὁποῖες θὰ συνεργήσουν, γιὰ νὰ προχωρήσῃ ἀκόμη περισσότερο ἐπιδιώκοντας μὲ ὅλα νὰ μέσα τὴν τελειότητα.

Καὶ πραγματικά. Δὲν φθάνει μόνον ὁ μυστικὸς αὐτὸς φόβος, γιὰ νὰ εἶναι ὁ Ἱερεὺς τέλειος μυσταγωγός. Χρειαζέται νὰ εἶναι ἐφωδιασμένος, παράλληλα πρὸς τὸν θεῖο αὐτὸ φόβο, καὶ μὲ τὸ ἄλλο πνευματικὸ ὄπλο. Τὴν προσευχή.

β) Ἡ π ρ ο σ ε υ χ ῆ. Εἶναι τὸ δεῦτερο γνῶρισμα τοῦ καλοῦ καὶ πνευματικοῦ Ἱερέως, ποὺ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη ν' ἀφήνῃ τὴν ψυχὴν του νὰ ἐκπέμπῃ πρὸς τὰ αἰθέρια ὕψη, σὰν εὖσομο θυμίαμα, τοὺς στοχασμοὺς τῆς προσευχῆς του.

Εἶναι ὑποχρεωμένος ὁ κληρικὸς, καὶ μάλιστα ὁ ποιμὴν, νὰ προσεύχεται πάντοτε μὲ εὐλάβεια καὶ κατάνυξι, πρῶτα βέβαια γιὰ τὸν ἑαυτό του, καὶ ἔπειτα γιὰ τὸ ποιμνίον του. Σὰν κοινὸς πατέρας ποὺ εἶναι ὄλων τῶν Χριστιανῶν τῆς ἐνορίας του, ὁ Ἱερεὺς, καὶ σὰν μεσίτης μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων,

ὀφείλει νὰ προσφέρῃ πρὸς τὸν Πατέρα τῶν ὄλων, τὸν Ἅγιον Θεόν, εὐχὰς καὶ δεήσεις γιὰ τοὺς πιστοὺς, ζῶντας καὶ τεθνεῶ-
 τας. Καὶ ὄχι μόνον στὸ Ναὸ θὰ προσεύχεται, ἀλλὰ καὶ στὸ
 σπίτι καὶ παντοῦ, σὰν τὸν Ἀπόστολο Παῦλο, ποὺ πάντοτε
 προσηύχето: (οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνεῖαν ὑμῶν
 ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου) (Ἐφεσ. α' 15. Βλ. καὶ
 Φιλπ. α' 3, 9. Κολ. α' 3, 6, 9. Φιλ. 4) καὶ σὰν τὸν Ἰ. Χρυ-
 σόστομο, ποὺ ἔλεγε στὰ πνευματικά του παιδιὰ: «ἐπειδὴ σπλάγ-
 χνοῖς ὑμᾶς περικεῖμαι πατρικοῖς, ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη πάντα τολμᾷ,
 οὐκ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας μόνον, ἀλλὰ καὶ κατ' οἶκον, πρὸ τῶν
 ἄλλων ἀπάντων, ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας ὑγείας, τῆς κατὰ ψυχὴν, τῆς
 κατὰ σῶμα ποιοῦμαι τὴν δέησιν. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἱερεῖ πρέπουσα
 εὐχὴ ἑτέρα ὡς τὸ ὑπὲρ τῶν τοῦ λαοῦ καλῶν, πρὸ τῶν ἑαυτοῦ,
 προσίεσαι καὶ ἐντυγχάνειν τῷ Θεῷ».

Ἔχουν δὲ μεγάλην ἀνάγκην αὐτῶν τῶν προσευχῶν οἱ πιστοί.
 Γιατὶ ἐκτὸς αὐτοῦ ἄλλος τρόπος ἢ μέσον δὲν ὑπάρχει γιὰ νὰ ἐπι-
 κοινωνήσουν μὲ τὸν Θεόν, καὶ νὰ ζητήσουν τὴ χάρι Του, τὸ
 ἔλεός Του, τὴ βοήθειά Του. Τὸ ἀγιαστικὸ ἔργο τοῦ Ἱερέως εἶναι
 ἡ βάσις τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς καὶ ἡ πηγὴ ὄλων τῶν μέσων
 γιὰ τὴν ἡθικὴ τελείωσι καὶ τὴ σωτηρία. Χωρὶς τὰ μυστήρια τῆς
 Ἐκκλησίας καὶ χωρὶς τὴς προσευχῆς τοῦ Ἱερέως οἱ πιστοὶ δὲν
 ἔμποροῦν νὰ συμμετέχουν στὴν ἐν Χριστῷ ἀπολύτρωσι.

Δὲν εἶναι δὲ μόνον καθῆκον καὶ ὑποχρέωσις τὸ νὰ προσεύ-
 χεται ἀκατάπαυστα ὁ Ἱερέυς. Εἶναι συνάμα καὶ μεγάλη ἀνάγκη.
 Γιατὶ μόλις παραμελήσῃ τὴν προσευχὴν καὶ αἰσθανθῆ ἀδιαφορία
 πρὸς αὐτὴν, τότε χαλαρώνεται ἀμέσως τὸ σημεῖο ἐπαφῆς, ὁ σύν-
 δεσμος, ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Θεοῦ καὶ ὁ
 πνευματικὸς ἐκφυλισμὸς ἀρχίζει ἀμέσως νὰ ἐμφιλοχωρῇ στὴ ψυ-
 χραινομένη σὺν τῷ χρόνῳ καρδιά του. Ἡ ἔλλειψις δ' αὐτῆ τῆς
 προσευχῆς, ἔνεκα ἀδιαφορίας πρὸς τὸ θεμελιῶδες αὐτὸ καθῆκον,
 εἶναι τὸ μεγαλύτερο κακόν, ποὺ ἔμπορεῖ νὰ πάθῃ, γιατί ἐπιφέρει
 ὀλέθρια ἀποτελέσματα στὴ ψυχικὴ του ἀνάτασι πρὸς τὴν ἡθικὴ
 τελειότητα, καὶ τὸν ἐμποδίζει σημαντικὰ στὸ νὰ ἐκπληρώσῃ θεά-
 ρεστα τὸν ἐπὶ γῆς θεῖο προορισμό του. Δικαίως γι' αὐτὸ ὁ θεῖος
 Χρυσόστομος συνεχίζει: (ἂν τῆς προσευχῆς στέρησῃ ἑαυτόν, ταῦ-
 τὸν ποιήσει ὡσπερ ἂν εἶ τὸν ἰχθὺν ἐκ τοῦ ὕδατος ἐξήγαγεν,
 ὡσπερ γὰρ ζῶ ἐκείνῳ τὸ ὕδωρ, οὕτως αὐτῷ προσευχῆ, ὡσπερ
 δ' ἐστὶ ἐν οἰκίᾳ θεμέλιος, τοῦτο ἐν ψυχῇ προσευχῆ). Καὶ ὁ ἅγιος
 Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τονίζει, ὅτι «ἡ προσευχὴ σωφροσύνης ἐστὶ
 φυλακτήριον, παρθενίας σφραγίς, θυμοῦ παιδαγωγία, τύφου κα-
 ταστολή, μνησικακίας καθάρσιον, φθόνου καθαίρεσις, εἰρήνης
 ἀσφάλεια».

“Ὅθεν ὁ Ἱερεὺς ἀναλογιζόμενος βαθεῖα τὴν ἱερότητα ἐκείνων ποῦ τελεσιουργεῖ, διακατέχεται ἀπὸ ἔκτακτη πνευματικῆ ἕξαρσι. Κατανύσσεται ἀπὸ τὴν ἀγιότητα τῶν στοχασμῶν καὶ τῶν πόθων γιὰ τὴν ἡθικὴ τελείωσι καὶ σωτηρία τοῦ ποιμνίου του. Καὶ συγκλονίζεται πραγματικά, ὅταν ἀπευθύνῃ, στὸ Θυσιαστήριο ἢ ὅπου ἄλλοῦ κληθῆ, τὶς διαφορὲς αἰτήσεις, καὶ διαβάξῃ τὶς ὑπέροχες εὐχὲς τῆς Ἐκκλησίας μας, ποῦ ἔχουν τὴ δύναμι νὰ συγκινοῦν τοὺς Χριστιανούς, ὅταν παρευρίσκωνται στὴ θεία λατρεία, καὶ νὰ προκαλοῦν τὴ συμπροσευχὴ των. Πρέπει γι’ αὐτὸ νὰ τὶς ἀπαγγέλλῃ καὶ νὰ τὶς διαβάξῃ καθαρὰ καὶ νὰ τονίξῃ τὶς φράσεις καὶ νὰ προσέχῃ νὰ κατανοῆ τὰ ὅσα διαβάξῃ. «Γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις ;» (Πραξ. η’, 30).

Εἶναι δὲ μεγάλο προσὸν νὰ κατανοῆ ὁ Ἱερεὺς τὰ ὑψηλὰ νοήματα τῶν εὐχῶν καὶ νὰ υφίσταται αὐτὸ τὸν ψυχικὸ συγκλονισμό. Ἐπειτα σ’ αὐτὸ κυρίως ἀποσκοποῦν πολλὲς ἀπ’ αὐτὲς τὶς εὐχὲς. Νὰ προδιαθέσουν δηλ. ψυχικὰ τὸ λειτουργό, ὅπως ἡ ὑπέροχος εὐχὴ τοῦ χερουβικοῦ ὕμνου: «Οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων ταῖς σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς προσέρχεσθαι ἢ προσεγγίξειν ἢ λειτουργεῖν σοι, Βασιλεῦ τῆς δόξης...», ἡ ὁποία ἐπιδιώκει νὰ κάμῃ τὸν Ἱερέα νὰ ἔλθῃ σὲ πλήρη συναίσθησι τῆς ἀναξιότητός του, κι’ ἔτσι νὰ προσπαθῆσῃ νὰ γίνῃ τέλειος καὶ ἱκανὸς νὰ προσφέρῃ ὕμνους καὶ ᾠδὲς πνευματικὲς πρὸς τὸν Θεόν, καὶ μάλιστα τὴν ὑπέρτατη ἀναίμακτη θυσία.

Ἀπὸ αὐτὸ φαίνεται πόσον ἐπιβλαβὴς εἶναι ψυχικὰ καὶ πόσον ἀσεβὴς ἢ μηχανικὴ καὶ ἐπιτροχάδην ἀνάγνωσις τῶν εὐχῶν, τῶν ἱερῶν κειμένων, ὄλων γενικὰ τῶν ψαλμῶν καὶ ὕμνων, ποῦ περιέχουν τόσον ὑψηλὰ νοήματα καὶ κατεργάζονται τὴ ψυχικὴ σωτηρία. Πραγματικὰ αὐτὸ φανερώνει πλήρως τὴν πνευματικὴ γυμνότητα τοῦ Ἱερέως, ὅτι δηλαδὴ προσεύχεται ἐντελῶς τυπικὰ καὶ χωρὶς συναίσθησι τελεῖ τὰ τῆς λατρείας.

“Ὅχι λοιπὸν βία, καὶ μάλιστα ἀκατάσχετη, ποῦ πολλὲς φορὲς μερικοὶ κληρικοὶ καταντοῦν νὰ καταβροχθίζουν ὀλοκλήρους παραγράφους πρὸς ἡθικὴ ζημία καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ τῶν Χριστιανῶν. Ἄλλ’ οὔτε καὶ καμμιά παράλειψις, χάριν συντομίας. Οὔτε καὶ καμμιά νέα προσθήκη εἶναι ἐπιτρεπτή. Ἄς ἀφήνῃ ὁ Ἱερεὺς ν’ ἀντηχῆ πάντοτε στὰ βᾶθη τῆς ψυχῆς του ἢ φωνὴ τοῦ Ἀποστόλου: «πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ» (Α’ Τιμ. δ’, 13). Καὶ ἄς ἔχῃ πάντοτε ὑπ’ ὄψι του τὴν προτροπὴν τοῦ Μ. Βασιλείου: «Μὴ διὰ θεραπείαν ἀνθρωπίνην ἐπισπεύδῃς τὰς εὐχὰς ἢ συντάμης, μηδὲ λάβῃς πρόσωπον, ἀλλ’ ὄρα πρὸς μόνον τὸν προκείμενον Βασιλέα καὶ τὰς περιεστῶσας κύκλω Δυνάμεις. Ἄξιον σεαυτὸν ποιήσον τῶν ἱερῶν Κανόνων». Ἐκεῖνα

δὲ γὰρ τὰ ὁποῖα παρακαλεῖ στὴν ἀρχὴ τοῦ Ὁρθρου καὶ ἐπαναλαμβάινει κατὰ τὴ θ. Λειτουργία διαβάζοντας «Δὸς αὐτοῖς μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης πάντοτε Σὲ λατρεύειν, αἰνεῖν, ὑμνεῖν, προσκυθεῖν τὴν ἀνεκδιήγητόν σου ἀγαθότητα...». «Δὸς ἡμῖν χάριν καὶ δύναμιν, ἵνα καταξιωθῶμεν ψάλλειν Σοι συνετῶς, καὶ προσεύχεσθαι ἀδιαλείπτως ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργαζόμενοι διὰ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ Χριστοῦ Σου...», «Ποίησον ἡμᾶς ἀξιούς γενέσθαι τοῦ προσφέρειν σοι δεήσεις, καὶ ἱκεσίας, καὶ θυσίας ἀναιμάκτους ὑπὲρ παντός τοῦ λαοῦ σου· καὶ ἰκάνωσον ἡμᾶς, οὐδ ἔθου εἰς τὴν διακονίαν σου ταύτην, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματός σου τοῦ ἁγίου ἀκαταγνώστως, καὶ ἀπροσκόπτως, ἐν καθαρῷ τῷ μαρτυρίῳ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ἐπικαλεῖσθαι σε ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ· ἵνα εἰσακούων ἡμῶν, ἴλεως ἡμῖν εἶης ἐν τῷ πλήθει τῆς σῆς ἀγαθότητος», «Δόξης ἡμῖν ἀνενοχον, καὶ ἀκατάκριτον τὴν παράστασιν τοῦ ἁγίου Σου Θυσιαστηρίου. Χάρισαι δέ, ὁ Θεός, καὶ τοῖς συνευχομένοις ἡμῖν προκοπὴν βίου, καὶ πίστεως, καὶ συνέσεως πνευματικῆς· δὸς αὐτοῖς πάντοτε μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης λατρεύειν σοι ἀνενόχως», ἃς προσπαθῆ βαθεῖα νὰ τὰ ἐννοῆ καὶ νὰ τὰ κἀνῃ βίωμά του. Ἡ εὐλαβὴς δ' αὐτὴ καὶ καθ' ὅλα προσεκτικὴ ἀνάγνωσις τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας ὄχι μόνον θὰ ἐπιδρῶ εὐεργετικὰ στὴν ψυχὴ του, μέσα στὴν ὁποία θ' ἀναζωπυρώνεται κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης καὶ θὰ πορίζεται συνεχῶς νέες πνευματικὲς δυνάμεις γιὰ τὴν καλύτερὴν ἐπίτευξι τοῦ σωτηριώδους σκοποῦ του, ἀλλὰ καὶ θὰ παρουσιάξῃ ὅλες τὶς ἐνδείξεις στους Χριστιανούς, ὅτι ἀναγνωρίζει τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς, νὰ ἔχη γίνει ἀπὸ τὸν Θεὸν λειτουργὸς τῶν ἀχράντων καὶ ἀθανάτων μυστηρίων Του. Ἰδιαιτέρα ὅμως θὰ ἔχη ὁ ἴδιος ἐωτερικὰ αὐτὴ τὴν πληροφορία καὶ θὰ προσπαθῆ ἀκατάπαυστα νὰ ἐκφράξῃ πρὸς τὸν δωρεοδότην Θεὸν τὴν εὐγνωμοσύνην του. Καὶ ἀκόμη θὰ εἶναι βέβαιος, ὅτι Ἐκεῖνος πάντοτε θὰ τὸν ἐπευλογῆ καὶ θὰ εἰσακούῃ τὶς θερμὲς του πρὸς Αὐτὸν προσευχάς, ἐκπληρώνοντας τὰ ὅσα καλὰ καὶ ἅγια ζητεῖ.

Καὶ ἀλήθεια. Οἱ αἰτήσεις, τὶς ὁποῖες ἀπευθύνει πρὸς τὸν Πανάγαθον οὐράνιο Πατέρα μας, νὰ χαρίσῃ «τὴν ἡμέραν πᾶσαν τελείαν, ἁγίαν, εἰρηνικὴν καὶ ἀναμάρτητον» ἀποστέλλων, ὡς βοηθὸν καὶ ἄγρυπνον φύλακα, «Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγόν, φύλακα τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν», νὰ χαρίσῃ «συγγνώμην καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν πλημμελημάτων» καὶ «τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν», καὶ μάλιστα νὰ περάσωμε «τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ μετανοίᾳ», ὥστε ν' ἀξιωθοῦμε νὰ ἔχωμε «χριστιανὰ τὰ

τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικά» καὶ πρὸ παντὸς νὰ ἔχωμε «καλὴν ἀπολογία ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ», ὅλες αὐτὲς οἱ ὑπέροχες καὶ σωτήριες αἰτήσεις, γιὰ νὰ εἰσακουσθοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ νὰ ἐκπληρωθοῦν μετὰ τῆς θείας χάριτος καὶ βοήθειά Του, πρέπει νὰ ἐξέρχονται ἀπὸ ἱερατικὴ ψυχὴ, ἢ ὅποια πάλλεται συθέμελα ἀπὸ τοὺς κραδασμοὺς τῆς εὐλαβείας καὶ κατανύξεως. Νὰ γίνωνται μετὰ πνεῦμα καὶ «καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην» (Ψαλμ. 50,17). Ν' ἀποτελοῦν ἀρμονικὰς ἰκεσίας καθαρᾶς καὶ ἀγίας καρδίας.

Ἡ προσευχή, χωρὶς ἀμφιβολία, εἶναι τὸ σπουδαιότερο μέσο, μετὰ τὸ ὁποῖο ὁ Ἱερεὺς κατορθώνει νὰ διατηρῇ τὴν πνευματικότητά του. Ἀλλὰ καὶ νὰ δημιουργῇ γύρω του ἀτμόσφαιρα ἀγιότητος καὶ εὐλαβείας. Γι' αὐτὸ εἶναι πολὺ σπουδαῖο καὶ σημαντικό ὁλόκληρη ἡ ἱερατικὴ του ζωὴ καὶ ἐργασία νὰ ἐμψυχώνεται ἀπὸ τὴ ζωογονικὴ δύναμι τῆς ζωντανῆς προσευχῆς.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη καὶ ἐπιβεβλημένο καθῆκον τόσο γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, ὅσο καὶ γιὰ τοὺς Χριστιανούς του, νὰ προσεύχεται ὁ Ἱερεὺς πάντοτε μετὰ τὴν ἰδίαν πίστιν, τὸν αὐτὸ ζῆλον, τὴν ἰδίαν θερμότητα. Ἐξ ἄλλου αὐτὸς εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν σκοπὸς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ μάλιστα τῆς θ. Λειτουργίας. Ὁ ἐξαγιισμὸς καὶ ἀγιασμὸς τῶν πιστῶν. Τῶν Χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους ἐμπιστεύθηκε ἡ Ἐκκλησία στὸν Ἱερέα, γιὰ νὰ τοὺς καλλιεργήσῃ πνευματικὰ, νὰ τοὺς ἐξαγιάσῃ καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ στὴν οὐράνια μακαριότητα. Γι' αὐτὴ τὴ μεγάλη ὑπόθεσι εἶναι ἐντεταλμένος ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ τὴν Ἐκκλησία ὁ Ἱερεὺς καὶ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐκτελῇ αὐτὸ τὸ ὑπεύθυνον ἔργο του μετὰ βαθύτατη ἐπίγνωσι, μετὰ ἐξαιρετικὴ προθυμία καὶ ἰλαρότητα. Ἀλλοίμονο ἂν τὸ παραβαίνοι τὸ καθῆκον του αὐτὸ ἢ τὸ κἀνῃ, ἀλλὰ μετὰ ἀπροσεξία, σὰν ἀγγαρεία.

Ἐπιβάλλεται πρὸς τοῦτο, ὅταν ἰδιαίτερος εὐρίσκεται μπροστὰ στὸ θυσιαστήριον, νὰ προσφέρῃ ὁλόκληρο τὸν ἑαυτὸ του «θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, τῷ Θεῷ εὐάρεστον» (Ρωμ. 1β',1), καὶ νὰ προσεύχεται μετὰ θερμουργὸ ζῆλον γιὰ ὅλα τὰ πνευματικὰ του παιδιὰ, «ὕπερ πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσούντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων, καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν». Καὶ τότε ἡ προσευχή του αὐτῆ θ' ἀνεβαίνοι, σὰν ὁσμὴ εὐωδίας πνευματικῆς, θ' ἀνεβαίνοι πρὸς τὰ ὑπερβεία ὕψη, γιὰ νὰ γίνῃ εὐπρόσδεκτη ἀπὸ τὸν Θεὸν τῆς ἀγάπης «τῶν οἰκτιρῶν καὶ πάσης παρακλήσεως» (Β' Κορ. α' 3), ὁ Ὅποιος θὰ ἐξαποστείλῃ τὴν θείαν Του Χάρι καὶ τὴν θεϊκὴν του εὐλογία ἄφθονα, ὅποτε θὰ ἐκπληρωθοῦν ὅλα τὰ αἰτήματα τῆς ζωντανῆς αὐτῆς προσευχῆς.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

ΠΩΣ ΕΓΙΑΤΡΕΥΤΗΚΕ ΚΑΠΟΙΟΣ...

Ἄμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴ φρικτὴ Κατοχὴ καὶ σ' ἔλη τὴ δι-
ἀρχεια τοῦ συμμοριτοπολέμου, εὐρέθηκα νὰ προσφέρω τὶς ταπει-
νές μου ὑπηρεσίες σ' ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα μας Νοσοκομεία.

Καὶ ποτὲ δὲν ξεχνῶ τὴν περίοδον ἐκείνη τῆς ζωῆς μου,
ποῦ ὑπῆρξεν ἀπὸ τὶς ἀποδοτικώτερες τῆς φτωχῆς μου προσπά-
θειας. Ὁ κόπος ἦτανε πολὺς. Μὰ δὲν τὸν αἰσθανόμουνα καθόλου.
Γιατὶ κάθε ἡμέρα συναντοῦσα καὶ μιὰ ψυχὴ περισσότερο πονε-
μένην ἀπὸ τὴν ἐδική μου, ποῦ εἶχε—τότε—ἐκμηδενισθῆ σχεδὸν
ἀπὸ τὴν κακοτυχία, καὶ εἶχε συντριβῆ ἀπὸ τὴν ὀδύνη. Καὶ
προσπαθῶντας—ὅπως ἦτανε χρέος μου—νὰ χαρίσω λίγην ἀνά-
σαν καὶ λίγο γλυκασμὸ στοὺς ἄλλους, αἰσθανόμουνα νὰ γλυκο-
χαράξω μέσα μου ἡ αὐγὴ μιᾶς νέας ἡμέρας καὶ νὰ φτερώνῃ ἡ
γαλήνη καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Θεοῦ. «Ἄγαθόν μοι ὅτι ἐταπεινώσας με,
ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά Σου».

*

Κ' ἔτσι γίνεται πάντα, ὅταν, μὲ προθυμία καὶ μὲ ἀγάπη
πραγματικὴ, ὑπηρετοῦμε τὸ ἅγιο θέλημά Του. Ἐκατάλαβα τότε
καλά, πὼς ἡ πιὸ βαρεῖα δυστυχία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἐγωπά-
θειά του, ποῦ τὸν μακραίνει ἀπὸ τὸ Θεό. Γιατὶ, μὲ τὸ νὰ ζη-
τοῦμε τὴν εὐτυχία σὲ λογῆς - λογῆς ἐπιθυμίες καὶ στὶς σαρκικὲς
ἀσωτεῖες, εἶναι σὰν νὰ πηδοῦμε ἀπὸ γκρεμὸ σὲ γκρεμὸ, ὥσπου
νὰ συντριβοῦμε μέσα στὸ βάραθρο τῆς ὀριστικῆς μας ἀπωλείας.

ᾠ! Δὲν εἶναι στὸν κόσμον μας αὐτὸ τίποτα πιὸ ὠραιότερο,
ἀπὸ τὸ νὰ ὑπηρετῆ κανεὶς τὴν κοινωνία. Καὶ ἀπὸ τὸ νὰ αἰσθα-
νεσαι πὼς γίνεσαι ὠφέλιμος στοὺς συνανθρώπους σου. Καὶ δὲν
εἶναι ἀνάγκη νὰναι κανεὶς σοφός, μήτε καὶ νάχη ἓνα πνεῦμα
δυνατὸ ποῦ νὰ πετᾷ ψηλά, γιὰ νὰ καταλάβῃ ἔτι ἐδῶ χάμου δὲν
ὑπάρχει μεγαλύτερη χαρὰ γιὰ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ «νὰ δράμῃ
ἐν τῇ ὁδοῦ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ». Ἡ ψυχὴ του τότε ξεχειλίζει
σὰν ἀπὸ γλυκειὰ μελωδία. Καὶ ψάλλει αἶνους καὶ ὕμνους καὶ
εὐλογίας. «Διότι αὐγεῖ ὁ λύχνος Του». Καὶ γνωρίζει, ὅτι τὸ
φορτίο τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐλαφρό. Καὶ ὅτι ὁ Κύριος «θανатоῖ
καὶ ζωογονεῖ. Καὶ κατάγει καὶ ἀνάγει ἐκ τοῦ ᾄδου». . . .

.

Σὲ μιὰ λοιπὸν ἀπὸ τὶς ἑφημερίες τοῦ Νοσοκομείου ἔφεραν κάποιον συντοπίτη μου, ποὺ εἶχεν ἀφήσει τὸ χωριὸ κ' εἶχε πιάσει δουλειάν ἐδῶ. Κι' ἀσυνήθιστος, ὅπως ἦταν στὸ ζόρι, εἶχεν ἀπὸ τὴν κούραση λιποθυμήσει.

Οἱ γιατροὶ τὸν ἐκύτταξαν προσεκτικά. Κι' ὅταν διεπίστωσαν, πὼς δὲν ἔχει καμμιάν ὀργανικὴ βλάβη, ποὺ νὰ χρειάζεταιαι γι' αὐτὴν Νοσοκομειακὴ περίθαλψη, τοῦδωκαν ἐξιτήριο γιὰ τὴν ἐπόμενην ἡμέρα.

Αὐτὸς ὅμως, ἐχαλοῦσε κυριολεκτικῶς τὸν κόσμον, πὼς δὲν εἶναι καλὰ. Κ' ἐπικαλέσθηκε στὸ τέλος τὴν παρέμβασή μου, γιὰ νὰ τὸν κρατήσουν.

Ἐγώ, τὸν ἤξερα πὼς δὲν πολυαγαποῦσε τὴ δουλειά, κι' οὔτε κ' εἶχα καμμιάν ἀμφιβολία, πὼς ἡ διάγνωση τῶν γιατρῶν ἦταν ἀπολύτως σωστή. Παρεκάλεσα ὅμως νὰ τὸν κρατήσουν μερικὲς ἡμέρες, καὶ νὰ τοῦ γίνῃ κάθε λογῆς ἐξέταση. Γιατὶ ἤθελα νὰ πιστέψῃ ἐπὶ τέλους, ὅτι δὲν ἔχει τίποτα, καὶ νὰ διορθωθῇ.

*

Ὅσον καιρὸν λοιπὸν ἔμενε μέσα, ἐπήγαινα καὶ τὸν ἔβλεπα τακτικά. Καὶ τὸν ἐβεβαίωνα, πὼς δὲν τοῦ θρῖσκουν τίποτα. Καὶ πὼς εἶναι γερός, κατὰγερος.

Αὐτὸς ὅμως ἐπέμενε πάντα, πὼς εἶναι ἄρρωστος. Καὶ πὼς υποφέρει ἀπὸ τὴν καρδιά του. Καὶ πὼς τὰ καρδιογραφήματα, ἂν δὲν δείχνουν τίποτα, θάβαι τὸ μηχανήμα χαλασμένο... Ἡ δὲ θὰ τὰ πῆραν καλὰ!

— Ἐχω τὴν καρδιά μου, μοῦλεγε. Κ' ἔχω καὶ τέσσερα παιδιά, ποὺ πρέπει νὰ τὰ θρέψω. Καὶ σήμερα, ἅμα δὲν ἔχεις, δὲν γυρίζει νὰ σὲ κυττάξῃ κανεὶς. Μηδὲ ὁ γονιὸς σου ὁ ἴδιος.

— Σωστό, εἶναι αὐτὸ ποὺ λές. Μά, Δόξα σοι ὁ Θεός, ἐσὺ ἔχεις τὴν υγεία σου, ποὺ εἶναι τὸ πολυτιμώτερο ἀγαθὸ στὸν ἄνθρωπο. Καὶ θὰ δουλέψῃς, καὶ θὰ τὰ θρέψῃς. Γιατὶ ἔχεις ὑποκρέωση γι'αὐτό, ἀφοῦ τᾶφερεις στὸν κόσμον.

Αὐτὰ βέβαια, ποὺ τοῦλεγα, δὲν τᾶρσαν καθόλου. Καὶ μὲ παρακαλοῦσε πάντα, νὰ μείνῃ ἀκόμη λίγο μέσα στὸ Νοσοκομεῖο. Ἐν τῷ μεταξύ, ἔρχονταν καὶ τὸν ἔβλεπαν ἀρκετοί. Καὶ τὸν βοήθουσαν. Κι' ἐγὼ ἐδασάνιζα ἐν τῷ μεταξύ τὸ μυαλό μου, μὲ ποιὸ τρόπο θὰ τὸν διορθώσω.

Και τὸ πρᾶγμα ἦλθε ἐντελῶς φυσικὰ καὶ ἀδίαστα. Μιὰν ἡμέρα δηλαδή, ποὺ εἶχα πάει γὰ τὸν ἐπισκεφθῶ στὸ θάλαμο ποὺ ἔμενε, εἶδα κατὰ σύμπτωση τὸ Διευθυντὴ τῆς Ὀφθαλμολογικῆς Κλινικῆς, ποὺ ἐκείνη τὴν ὥρα ἔστεκότανε συμπτωματικὰ ἐπάνω ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, καὶ ποὺ προφανῶς εἶχε πάει ἐκεῖ γιὰ νὰ ἰδῆ κάποιον ἄρρωστό του. Καὶ ἀφοῦ μίλησα λίγο μαζί του, ἐτράθηξα πρὸς τὸν συμπατριώτη μου, ποὺ εἶχε ἀνασηκωθῆ καὶ μὲ περίμενε, καὶ τοῦ λέω μὲ σοβαρότητα.

— Τυχερὸς εἶσαι, καὶ μένε... Πολὺ τυχερὸς μάλιστα... Καλὰ λένε πὼς «ἂν ἔχῃς Τύχη διάβαινε, καὶ Ριζικὸ περπάτει...».

Αὐτὸς τότε, ἐτέντωσε τὰ μάτια του καλὰ καλὰ, καὶ μοῦ εἶπε :

— Ἐγὼ τυχερὸς ! Ὡραῖο εἶναι αὐτό... Ὡραία, μὰ τὴν ἀλήθεια Τύχη... Νὰ κοίτεσαι στὸ κρεβάτι... Καὶ νὰ συλλογιέσαι κι' ἄλλας, πὼς πεινοῦν τὰ παιδιὰ σου... Τέτοια Τύχη, νὰ μὴ τὴν ἀξιωθῆ οὔτε ὁ χειρότερος ὄχθρος μου.

— Πάντα κλαψιάρης, καὶ πάντα μουρμούρης εἶσαι καὶ μένε... Καὶ νὰ ξέρῃς, πὼς στὸ Θεὸ δὲν τοῦ ἀρέσουν οἱ κλαψιάρηδες ὅπως ἐσύ, ποὺ ἀνήκετε θαρρεῖς σὲ σχολὴ ὀλοφυρομένων διαρκῶς ἀνθρώπων. Γιατὶ ὅσα κακὰ κι' ἂν πάθωμε, ἅμα θελήσωμε νὰ ζυγίσωμε στοχαστικὰ, τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ, ποὺ μᾶς ἔδωκεν ὁ ἅγιος Θεός, πάντα τὰ καλὰ θάναί τὰ περισσότερα. Τὰ μάτια μας βλέπουνε τὸ μεγαλεῖο Του. Καὶ τὴ δόξα του κι' ἄλλες τίς δωρεές καὶ τὰ θαυμάσιά του. Μὰ τὸ μυαλό μας εἶναι γεμάτο ἀπὸ σκοτάδι πηχτό, ποὺ μᾶς τυφλώνει. Εἶναι ὅμως Πανάγαθος καὶ δὲν μᾶς ξεσυερίζεται... Ὅπως δὲν ξεσυερίζεται αὐτὴ τὴ στιγμή κ' ἐσένα, ποὺ σοῦστελε μιὰ τύχη βουνό... Τί νὰ σοῦ εἰπῶ... Ἔτσι ἦτανε τὸ θέλημά Του... Καὶ γερὸς νᾶσαι... Μὰ καὶ τυχερὸς...

— Νὰ μὲ λὲς γερό, κάτι πάει κ' ἔρχεται... Ἀφοῦ σοῦ τὸ λένε οἱ κύριοι γιατροί. Καὶ φυσικὰ πιστεύεις αὐτούς, κι' ὄχι ἐμένα... Μὰ νὰ μὲ λὲς καὶ τυχερό. Ἐ ! αὐτὸ εἶναι — καὶ νὰ μὲ συμπαθᾷς — καθαρὴ κοροϊδία.

— Ἄκουσε... Ὅταν σοῦ τὸ λέω ἐγώ, πρέπει νὰ τὸ πιστεύῃς. Καὶ σὲ βεβαιώνω, πὼς ἐχάρηκα πολὺ. Μὰ πάρα πολὺ... Μπράβο... Μπράβο...

Καὶ λέγοντάς του αὐτά, τὸν ἐκτύπησα φιλικὰ στὶς πλάτες του. Ἐκεῖνος τότε, δὲν ἐκρατήθηκε πλέον. Ἐσηκώθηκε ὀλόρθος. Καὶ μὲ κορυφωμένη τὴν ἀγωνία του, μοῦ εἶπε :

— Για τ' όνομα του Θεού. Πήτε μου, επί τέλους, τί συμβαίνει...

— Τόν είδες τόν Διευθυντή τής 'Οφθαλμολογικής Κλινικής ;

— Τόν είδα. Μά τί σχέσιν έχει αυτό μ' έμένα ;

— Μή βιάζεσαι... Καί θα τόν μάθης... Καί θα δής τότε, πώς όλον αυτόν τόν καιρό ή Μοίρα σου έδόυλευε...

— Πώς ; Γιατί ;

— 'Ακουσε λοιπόν. 'Εδώ και μιάν ώρα, έγίνηκεν έξω σχεδόν από τόν Νοσοκομείο μας ένα μεγάλο δυστύχημα...

— Κ' ύστερα ; Τί σχέσιν έχει αυτό ;

— Μή βιάζεσαι, σου είπα... Κάποιο αυτοκίνητο με 'Αμερικανούς, καθώς έτρεχε, συνεκρούσθηκε μ' ένα φορτηγό. Καί τόν αποτέλεσμα ήτανε δυστυχώς πολύ θλιβερό... Γιατί ένας έμεινε στόν τόπο... 'Ενας άλλος εκτυπήθηκε βαρειά, κι' αυτή τή στιγμή τόν χειρουργούνε... Κ' ένας τρίτος έπληγώθηκεν, ευτυχώς, έλαφρά... Μόνον στό μάτι του είναι κτυπημένος πολύ. Κι' άποφασίσθηκε νά του τόν άφαιρέσουν... Γιατί, όπως είπαν, είναι κίνδυνος νά πάθη και τόν άλλο.

— Καί τί μ' ενδιαφέρουν έμένα αυτά ;

— Μήν είσαι, σου είπα, άνυπόμονος... Καί θ' άκούσης. Καί τότε θα καταλάβης, όχι μονάχα πώς δέν έχεις διόλου ύπομονή. Μά και πώς είσαι ένας μεγάλος άχάριστος πρós τόν Θεό, πού σε προστατεύει έτσι όλοφάνερα.

— 'Εμένα ;

— 'Εσένα. Μάλιστα... Μαλιστότατα...

— Μά γιατί ; Γιατί ; Σε βεβαιώνω, πώς τόν μυαλό μου κοντεύει νά σαστίση.

— 'Ο 'Αμερικανός λοιπόν, άμα του άνεκοίνωσαν, πώς επιβάλλεται άπολύτως νά του γίνη έξόδρυσξη του κτυπημένου ματιού, έδήλωσε ότι είναι διατεθειμένος νά πληρώση 15.000 δολλάρια, γιά νά του γίνη ένοφθαλμισμός με άλλο γερό μάτι και πού νά μοιάζει τόν δικόν του. Γιατί, με τή σημερινή πρόοδο τής 'Ιατρικής, αυτό γίνεται συχνότατα στήν 'Αμερική...

Τώρα λοιπόν, έγώ, κ' έσκέφθηκα έσένα, πού έτσι θα σωθής... Καί θα γίνης πλούσιος... Γι' αυτό παρεκάλεσα τόν Διευθυντή νά ληθ νά ιδή, άν ταιριάζη τόν μάτι σου με τ' 'Αμερικανού. Καί καθώς είδες, πού μιλήσαμε, μ' έβεβαίωσε, πώς ευτυχώς είναι τά ίδια.

'Ετσι, αγαπητέ μου, χωρίς νά πάθης σχεδόν τίποτα, γιατί

ἀμέσως θὰ σοῦ βάλωμε ἓνα γιάλινο μάτι, πού οὔτε θὰ διακρίνε-
ται διόλου, θὰ σωθῆς κ' ἐσὺ καὶ ἡ φαμίλια σου... Εἶσαι, λοιπόν,
ἢ δὲν εἶσαι Τυχερός; Μπράβο... Μπράβο... Πολὺ τὸ ἐχάρηκα...

Κ' ἐτοιμάσθηκα νὰ φύγω, εὐχαριστημένος δῆθεν. Αὐτὸς
τότε, ἐπετάχθηκε σὰν σαῖτα κοντά μου, καὶ μ' ἐπίασε μὲ ὄρμηγὴν
ἀπὸ τὸ χέρι.

— Αὐτὸ δὲν θὰ γίνῃ ποτὲ μοῦ εἶπε. Ποτές τῶν ποτῶν... Κι'
ἀπορῶ πῶς τὸ σκεφθήκατε... Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἐμπήκx στὸ Νο-
σοκομεῖο; Γιὰ νὰ βγῶ ἀπὸ ἐδῶ στραβὸς καὶ σημειωμένος; Ἐγὼ
τὸ μάτι μου δὲν τὸ δίνω, ὄχι γιὰ δέκα πέντε, μὰ οὔτε γιὰ ἑκατὸ
χιλιάδες δολλάρια... Ἄς τὰ βράσουν, νὰ τὰ φᾶνε, ἂν τᾶχουν
πολλά... Ἄκους ἐκεῖ...

— Τὸ ἐσκέφθηκες καλὰ, ἀγαπητέ μου, αὐτὸ πού μοῦ λὲς
τώρα; Στὸν ἄνθρωπο μιὰ φορὰ παρουσιάζεται, καθὼς λένε ἡ
Τύχη. Κ' εἶναι ἀνόητος ἐκεῖνος πού τὴν κλωτσᾷ, ἔτσι ἀσυλλόγι-
στα, ὅπως κάνεις τώρα ἐσύ!

— Μὴ μοῦ τὸ ξαναπῆτε, σᾶς παρακαλῶ... Γιατὶ ἀμέσως
τώρα φεύγω... Κ' ἔτσι, ὅπως εἶμαι... Μὲ τίς μπιτζάμες τοῦ Νο-
σοκομείου.

Κ' ἐτοιμάσθηκε νὰ φύγῃ...

— Καλὰ, παιδί μου... Ἠσύχασε... Ἄφου δὲν τὸ θέλεις,
ἄλλος ἀντὶς γιὰ σένα θάναι ὁ τυχερός. Μὰ ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα —
τοῦ εἶπα αὐστηρὰ—δὲν ἐννοῶ νὰ μοῦ παραπονεθῆς ποτὲ καὶ νὰ μοῦ
κλαμουριασθῆς γιὰ τὴ φτώχειά σου. Ὁ καλὸς Θεὸς—τὸ βλέπεις
τώρα δλοφάνερα — σοῦ χάρισε τὴν υγεία σου, πούναι ἀτίμητο
ἀγαθὸ καὶ μεγάλος Πλοῦτος. Καὶ νὰ ξέρης, πῶς ἐγὼ κάθε ἄλλο
παρὰ σὲ κατακρίνω, γιατί προτιμᾶς τὴν ἀρτιμέλειά σου ἀπὸ τὰ
λεπτά... Μόνο θέλω ἀπὸ ἐδῶ καὶ στὸ ἐξῆς νὰ μάθης καλὰ αὐτό.
Καὶ νὰ τὴ χρησιμοποιῆς τὴν υγεία σου αὐτὴ γιὰ τὸ καλὸ σου...
Καὶ γιὰ τὸ καλὸ τῆς φαμίλιας σου. Καὶ ν' ἀγαπᾶς τὴ δουλειά.
Καὶ νὰ δῆς πῶς θὰ προκόψης. Γιατὶ κανένας δὲν εἶναι πιὸ εὐ-
τυχισμένος ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πούχει υγεία καλὴ. Καὶ εἶναι κα-
λὸς δουλευτής. Καὶ μαζί καὶ καλὸς Χριστιανός.

*

Ἦστερα ἀπὸ δυὸ-τρεῖς ἡμέρες ὁ συντοπίτης μου ἐδῆκx
ἀπὸ τὸ Νοσοκομεῖο, πιστεύοντας πλέον πῶς εἶναι γερός. Κι' ἀπὸ
τότε, ὄχι μονάχα δὲν παραπονέθηκε ποτὲ γιὰ τὴ φτώχεια του.
Μὰ κ' ἐξαναγύρισε στὸ χωριό. Καὶ καθὼς ἔμαθα, δουλεύει τὴν
τέχνην του καὶ στὰ κτηματάκια του. Καὶ ζῆ μιὰ χαρὰ τὴ φαμί-
λια του...

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΧΙΛΛΙΟΣ

Ὁ Ἅγιος Ἀχιλλίος, Ἀρχιεπίσκοπος Λαρίσης, εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἁγίους τῶν ὁποίων ἐορτάζεται σήμερον ἡ μνήμη. Μαζί με τὸν Ὅσιον Παχώμιον τὸν Μέγαν, με τὸν Ἀνδρέαν τὸν ἔρημίτην, με τὸν Ἡσαΐαν Ροστοβίας τὸν θαυματουργὸν καὶ με τὸν Δημήτριον Μόσχας, συνεορτάζομεν τὴν 15ην Μαΐου καὶ τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου, ποῦ κατεῖχε τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον τῆς Λαρίσης κατὰ τὶς ἀρχές τοῦ Δ' αἰῶνος, δηλαδή ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Τὰ συναξάρια καὶ οἱ Βυζαντινοὶ χρονογράφοι, καθὼς καὶ σχετικοὶ ὕμνοι, φέρουν τὸν Ἅγιον Ἀχιλλίον, ὅτι ἔλαβε μέρος στὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας. Οἱ κατάλογοι ὅμως τῆς Συνόδου ἐκείνης ἀναφέρουν ἀπὸ τὴν Λάρισαν μόνον τὸν Κλαυδιανόν. Γιὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δράση γενικὰ τοῦ ἁγίου, ποῦ ἔζησε καὶ διοικούσε τὴν ἐκκλησίαν στὴν Θεσσαλικὴ πρωτεύουσα, σύγχρονός του πληροφορίες δὲν ὑπάρχουν, ἀλλὰ μόνον πληροφορίες νεώτερες, τοῦ 9ου αἰῶνος. Στὸ Ἅγιον Ὄρος μάλιστα εὐρέθη καὶ βιογραφία τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀποσπάσματα ἐδημοσιεύθησαν. Ἀπὸ ὅλες τὶς πηγές εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁ ἱεράρχης αὐτὸς ἔδρασε κ' ἐτιμᾶτο πολὺ στὴν Λάρισα καὶ στὴν Μακεδονίαν. Ὅταν ἀπέθανε, τὸ λείψανόν του διατηρήθη στὴ Θεσσαλικὴ πρωτεύουσα. Κατὰ τὰ χρόνια ὅμως τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Β' (976—1025), ὅταν στίφη Βουλγάρων με ἀρχηγὸ τὸν Συμεὼν ἐπέδραμαν στὴ Θεσσαλία, τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου μετεκομίσθη στὴν Πρέσπαν. Φαίνεται πὼς ἡ μετακομιδὴ ἔγινε σύμφωνα με τὴν θέληση τοῦ Βουλγάρου Τσάρου Σαμουήλ (977—1014), ποῦ εἶχε τ' ἀνάκτορά του στὴν Πρέσπα.

*

Ὁ Βυζαντινὸς χρονογράφος τοῦ ΙΑ' αἰῶνος Γεώργιος Κεδρηνὸς γράφει σχετικὰ στὴν «Σύνοψιν Ἱστοριῶν» του τ' ἀκόλουθα: «Μετήγαγε δὲ (ὁ Τσάρος τῶν Βουλγάρων Σαμουήλ) καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου, ἐπισκόπου Λαρίσης, χρηματίσαντος ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου κἂν τῇ μεγάλῃ καὶ πρώτῃ Συνόδῳ παρόντος σὺν Ρηγίνῳ Σκοπέλων καὶ Διοδώρῳ Τρίκκης, καὶ εἰς Πρέσπαν ἀπέθετο, ἔνθα ἦσαν αὐτῶν τὰ βασιλεία». Καὶ πραγματικὰ ἐπιβεβαιώνεται με διάφορες πληροφορίες πὼς τὰ «βασιλεία», δηλ. τ' ἀνάκτορα, τοῦ Σαμουήλ καὶ ἡ πρωτεύουσά του ἦσαν στὴν Πρέσπαν ἐπὶ πέντε χρόνια, ἀπὸ τὸ 995 ἕως τὸ 1000. Κατόπιν τὰ μετέφερε στὴν Ἀχρίδα, ἀπὸ τὸ 1008 ἕως τὸ 1014, δηλαδή ἕως τότε, ποῦ κατέλαβε τὴν περι-

φέρειαν ἐκείνην ὁ Βασίλειος Β', αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου.

Ἦστερα ἀπὸ τὴν μετακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου στὴν Πρέσπα, ἐκτίσθη ἐκεῖ ἡ ὁμώνυμη Μονή. Ἀρχικὰ ἐπίστευαν οἱ ἱστορικοὶ πῶς ἡ Μονὴ ἰδρῦθη ἀπὸ τὸν Τσάρον τῶν Βουλγάρων Σαμουήλ, στὸ τέλος τοῦ 10ου αἰῶνα, δηλαδὴ ἀμέσως μετὰ τὴν κατάληψη τῆς Λαρίσης. Ἀλλὰ νέες ἐρευνες ἀπεκάλυψαν κ' ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου τῆς Πρέσπας, ὅπου ἐφυλάσσετο τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου, καθὼς καὶ ἡ ὁμώνυμη ἐκκλησία δὲν ἐκτίσθησαν ἀπὸ τὸν Σαμουήλ καὶ τοὺς Βουλγάρους. Ὡς ἀποδεικνύει ὁ Βυζαντινολόγος μας Ἀκαδημαϊκὸς κ. Γεώργιος Σωτηρίου, τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου ἐτοποθετήθη ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους σὲ ἐκκλησίαν ποῦ ὑπῆρχε στὴν Πρέσπαν ἀπὸ πρὶν καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου καὶ ἡ ἐκεῖ Μονὴ εἶναι κτίσματα τοῦ 11ου αἰῶνος. Μάλιστα ὁ κ. Σωτηρίου τονίζει, ὅτι μπορεῖ ἀσφαλῶς ἡ ἐκεῖ ἐκκλησία νὰ χρονολογηθῇ, ὅτι ἐκτίσθη μετὰ τοῦ 1020 καὶ 1081. Κατὰ ταῦτα, τὸ κτίσιμον καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Μονῆς ἔγιναν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ἀφοῦ ὁ Βασίλειος Β' ἐλευθέρωσε τὴν περιοχὴν ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ 1081, ποῦ ἡ Μονὴ καὶ ἡ περιφέρεια τῆς Πρέσπας ἄρχισαν νὰ περιλαμβάνονται στὴ διοίκησιν τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ἀχρίδος.

*

Ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου τῆς Πρέσπας ὑπῆρξεν ἐπὶ αἰῶνες σπουδαῖο προσκύνημα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὅπως εἶναι γνωστόν, στὰ Βορειοδυτικὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας ὑπάρχουν δύο λίμνες μὲ τὰ ὀνόματα Μεγάλῃ Πρέσπα καὶ Μικρῃ Πρέσπα. Ἡ Μεγάλῃ εἶναι στὴ διασταύρωσιν τῶν συνόρων τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ἡ Μικρῃ ὁμοίως εἶναι ὀλόκληρη μέσα στὰ σύνορα τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος. Στὸ βορεινὸ μέρος τῆς Μικρῆς Πρέσπας ὑπάρχει ἓνα νησάκι καὶ πάνω σ' αὐτὸ τὰ εῤεῖπια τῆς παλαιᾶς ἐκείνης Μονῆς. Καὶ τὸ νησάκι καὶ ἡ Μονὴ λέγονται «τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου». Οἱ Σλαύφωνοι τὰ λένε : «Ἀχίλ».

Τὰ εῤεῖπια τῆς Μονῆς βρίσκονται μέσα σ' ἓνα ἀληθινὰ μαγευτικὸ τοπίο. Τὸ νησάκι εἶναι κατάφυτο ἀπὸ ψηλὰ δέντρα καὶ οἱ γύρω ὄχτες τῆς λίμνης στολίζονται μὲ φυτίες ἀπὸ ἀμέτρητα καλάμια. Κοντὰ στοὺς καλαμιῶνες ὑψώνονται ἀπότομοι βράχοι. Καὶ πάνω στοὺς βράχους αὐτοὺς εἶναι ζωγραφισμένες βυζαντινὲς ἀγιογραφίες. Ἄλλ' ἡ Μονὴ δὲν ὑπάρχει πιά. Σῶροι ἀπὸ εῤεῖπια σώζονται, καθὼς καὶ μεγάλες ὑπόγειες στοεὲς τῆς Μονῆς. Αὐτὲς τίς παλαιὲς στοεὲς κατὰ τίς θυελλώδεις καὶ βροχερὲς ἡμέ-

ρες τοῦ χειμῶνος, τίς ἐπισκέπτονται βοσκοὶ ἀπὸ τὰ περίχωρα καὶ προφυλάγουν ἐκεῖ μέσα τὰ κοπάδια τους ἀπὸ τίς κακοκαιρίες...

Τὸ νησάκι αὐτὸ τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου, σὲ καιροὺς μαύρους διωγμῶν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἦταν ἓνα ἀσφαλίσμενο καταφύγιο γιὰ τοὺς καταδιωγμένους. Οἱ χριστιανοὶ τῶν περιχώρων, γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τούρκων, κατέφευγαν στὸ νησὶ κ' ἐκρύβοντο στὶς ὑπόγειες στοᾶς τῆς Μονῆς...

Ἡ ἐκκλησία τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου, ποὺ τώρα διατηροῦνται μονάχα κομμάτια ἀπὸ τοὺς τοίχους της, ἦταν μία τρίκλειτος ὄραία Βυζαντινὴ Βασιλική, ποὺ εἶχε μῆκος 37 μέτρα καὶ πλάτος 22. Καὶ φαίνεται πὼς ἦταν πολὺ ὄμορφα καὶ μ' ἐπιμέλεια κτισμένη, κάτω ἀπὸ τὴν βασιλικὴν ἐποπτείαν τοῦ ἰδίου τοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλεῖου τοῦ Β', ὕστερ' ἀπὸ τὴν καθυπὸ-τάξιν τῶν Βουλγάρων ἐπιδρομῶν.

*

Κατὰ τὴν σημερινὴν ἀκολουθίαν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου, ψάλλεται εἰς ἤχον γ' τὸ ἀκόλουθον Ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου :

«Χαίρει ἔχουσα ἡ Θεσσαλία, Σὲ ἀκόμητον φρουρὸν προστάτην, καὶ τῆς Λαρίσης ἡ πόλις ἀδάμαντα, ἡ Ἐκκλησία τὴν εὐήχον σάλπιγγα, τὸ τοῦ Υἱοῦ δημοσύσιον κηρύξασαν· Πάτερ ἄγιε, Ἱεράρχα Ἀχίλλιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι εὐεργίαν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν».

*

Ὁ Ἅγιος Ἀχίλλιος σήμερα τιμᾶται καὶ ὡς προστάτης τῆς πόλεως Λαρίσης, τῆς ὁποίας πρὶν ἀπὸ 16 αἰῶνες ὑπῆρξεν Ἀρχιεπίσκοπος. Οἱ Λαρισινοὶ ἐξαιρετικὰ τιμοῦν τὸν προστάτην τῆς πόλεως τῶν κ' ἑορτάζουν μὲ μεγαλοπρέπειαν τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τῆς μνήμης του. Κ' εἶγε ἡ Λάρισα μεγάλην ἐκκλησίαν μὲ τ' ὄνομά του, ποὺ ὑψώνετο ψηλὰ στὸ Κάστρο τῆς πόλεως. Ἡ ἐκκλησία ὁμοῦς ἐκείνη καταστράφηκε κατὰ τὸν πόλεμο 40—41. Σήμερα ὁ ἱερός ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου στεγάζεται εἰς ἓνα πρόχειρο οἶκμα, κοντὰ εἰς τὴν παλαιὰν Ἐκκλησίαν, μέχρις ὅτου ἀποπερατωθῇ ἡ νέα Ἐκκλησία ποὺ μὲ φροντίδα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Δωροθέου κτίζεται. Χάρις δὲ ἐπίσης εἰς τὰς προσπάθειάς τοῦ Μακαριωτάτου ἡ Λάρισα κατάρθωσεν ἀποκτήσῃ τεμάχιο ἀπὸ τὸ ἱερὸ λείψανο τοῦ προστάτου της ἁγίου.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Β'.

Τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα τῶν «προοδευτικῶν» εἶναι τὸ ἑξῆς: Ἡ ἐλευθερία τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τέχνην ἔχει ὡς ὄρια, μόνα ὄρια, τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας. Πηγαὶ τῆς εἰκονογραφίας εἶναι ἡ Παλαιὰ καὶ ἡ Καινὴ Διαθήκη, ὁ βίος τῆς Ἐκκλησίας, τὰ Μαρτυρολόγια. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ τέχνη συνδέεται μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν καὶ τὸν μυστηριακὸν συμβολισμόν τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ καὶ ὀλοκληρώνει τὴν θεῖαν Λειτουργίαν, ποῦ τελεῖται ἐκεῖ. Ὁρθῶς. Ἐν συνεχείᾳ ὑποστηρίζεται, ὅτι αἱ ἱεραὶ παραδόσεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας συνίστανται εἰς τὸν σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας. Χάρις δὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν ὁ μεσαιωνικὸς ἑλληνισμὸς ἠδυνήθη νὰ δημιουργήσῃ τὸ πλῆθος τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τύπων ναοδομίας καὶ τὰ πλούσια προγράμματά τῆς εἰκονογραφίας. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα, ἦσαν πραγματικὰ καὶ τελείως ἐλεύθεροι οἱ βυζαντινοὶ καλλιτέχνη; Ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν ἔργων τους ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἐλευθερία τους ἔφθανε μέχρις ὀρισμένου σημείου. Τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὰ ἔργα τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ζωγραφικῆς κυριαρχεῖ μία σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ βυζαντινοῦ αἰῶνος γραμμὴ, εἰς τὸ βάθος ἀπαρασάλευτος, παρ' ὅλην τὴν ποικιλίαν τῶν ἐκφραστικῶν τρόπων καὶ τῶν μορφῶν τῆς τέχνης, αἱ ὁποῖαι ἐπηρεάζοντο οὕτως ἢ ἄλλως ἀπὸ τὰ κοινωνικὰ στρώματα, τὰς γεωγραφικὰς περιοχὰς καὶ τὸν χρόνον. Κυριαρχεῖ μία γραμμὴ χαρακτηριστικὴ καὶ ἀξιοθαύμαστος, πηγάζουσα κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν καὶ μαρτυροῦσα, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εὔρε τὴν τελείαν ἐκφρασίν της μὲ τὴν βυζαντινὴν τέχνην, μίαν τέχνην ποῦ ἔχει ὡς κύρια γνωρίσματα τὸ μυστήριον, τὴν κατάνυξιν, τὴν εὐλάβειαν, τὴν ταπείνωσιν, τὴν πλουσίαν καρδίας, πλουσίαν ἀπὸ συντριβῆν καὶ ἀγάπην χριστιανικὴν, τὴν ὑποβολήν, τὴν ἡρεμίαν τοῦ κάλλους. Διὰ τὰ γνωρίσματα ταῦτα συνετέλουν αἱ ἀναλογίαι τῶν διαστάσεων, τὸ σχῆμα, ὁ φωτισμὸς, τὰ ὑλικά, ὁ τρόπος τῆς χρησιμοποίησέως των. Τὰ βασικὰ γνωρίσματα τοῦ βυζαντινοῦ ναοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεταβληθοῦν εἰς τὴν γενικότητά των οὔτε ἀπὸ τὰς ἀλλαγὰς τῶν καταστάσεων τοῦ πολιτικοῦ βίου, οὔτε ἀπὸ τὸν χρόνον, οὔτε ἀπὸ τὰς τολμηρὰς πρωτοβουλίαις τῶν καλλιτεχνῶν κατὰ τοὺς διαφόρους καιροὺς. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ ἄγνοια τῶν πικρῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας δὲν ἐξέκλινε τῶν παραδεδομένων. Καὶ διὰ τοῦτο ἀποβαίνει, δι' ἓνα λόγον ἀκόμη, ἀξιοσπουδάστον ὅ,τι παρήγαγεν ἡ περίοδος τῆς

δουλείας, ἀκριβῶς διότι καὶ τὰ μέσα ἔλειπον καὶ ἡ ἐλευθερία καὶ τὸ χρῆμα καὶ οἱ εἰδικοί. Τὸ ἔργον τοῦ μοναχοῦ Διονυσίου, τοῦ ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων, π.χ. διὰ τὴν ἀγιογραφίαν, δὲν εἶναι συνταχολόγιον, ὡς ὑπεστηρίχθη, ἀλλ' ἐρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης καὶ εἶναι πολυτιμότερον, διότι μᾶς ἀποκαλύπτει τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον εἰργάζοντο οἱ παλαιοὶ καὶ τετιμημένοι ζωγράφοι τῆς Τουρκοκρατίας, ἀπηχεῖ δὲ ἀσφαλῶς συνηθείας πολὺ παλαιότερας. Ἡ δουλεία φυσικὸν ἦτο νὰ φέρῃ ἐξάντλησιν τῆς δημιουργικῆς ἰκανότητος τοῦ Γένους. Καὶ ὅμως ἡ τέχνη δὲν ἐσβυσεν ὅλως διόλου. Διότι ἔχομεν ἔργα τῆς Τουρκοκρατίας, πού μαρτυροῦν ἀκμὴν καὶ ἀνθησιν, μὲ νέα χαρακτηριστικά. Νέα, ἀλλὰ πάντοτε σύμφωνα πρὸς τὴν γενικὴν καὶ παραδεδομένην γραμμὴν, αὐτὴν πού ἴσως σήμερον οἱ προοδευτικοὶ ὀνομάζουσι τυποποίησιν, ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητά εἶναι αὐτουσία ἢ παράδοσις. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι παρέλαβεν ἡ τέχνη δάνεια, διότι οἱ καλλιτέχνηται ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν τῶν τάσεων τῆς ἐποχῆς. Ἀλλὰ τοῦτο συνέβη καὶ εἰς παλαιότερας ἐποχάς, ὅποτε ἐσημειώθησαν ἐπιδράσεις, πρὸδοι καὶ μεταβολαί, πού ὅμως ὄχι μόνον δὲν ἠλλοίωσαν τὸν χαρακτήρα τῆς τέχνης, ἀλλ' ὑπῆρξαν ἀφορμὴ νέων κατακτήσεων, π.χ. ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Παλαιολόγων. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου συνάγεται, ὅτι ἡ ἀφομοιωτικὴ δύναμις τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος ὑπῆρξε πάντοτε μεγάλη.

Τὸ τρίτον ἐπιχείρημα τῶν «προοδευτικῶν» ἔχει ὡς ἐξῆς:

Τὸ παράδειγμα τῆς ἀνανεωτικῆς πρωτοβουλίας εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχιτεκτονικὴν μᾶς τὸ προσφέρουσι οἱ Δυτικοὶ λαοί. Ἀπ' αὐτοὺς ἤμποροῦμεν νὰ πάρωμεν τὸ σύγχρονον ἀρχιτεκτονικὸν αἶσθημα, τὸ μέτρον τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἁρμονίας, τῆς πνευματικῆς καθαρότητος καὶ τέχνης κλπ. Ἀλλ' ἀκριβῶς αὐτὰ εἶναι πού δὲν πρέπει νὰ πάρωμεν ἀπὸ τοὺς Δυτικούς. Διότι δὲν μᾶς χρειάζονται. Διότι ἡμεῖς ἔχομεν ὅλως διάφορον τὴν ὀρθόδοξον θρησκευτικὴν μας ζωὴν. Ἡ ζωὴ ἡ ἰδική μας μέσα εἰς τὴν Ὀρθοδόξian τῆς ἔχει δημιουργήσει ἰδικὰς τῆς παραδόσεις, ἰδικὰ τῆς γνωρίσματα, βιώματα ἃς εἴπωμεν, πού ξεκινοῦν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν καὶ παρήγαγον ἰδίαν ἐκκλησιαστικὴν ποίησιν καὶ μουσικὴν ἐνὸς μακραίωνος βίου. Μέσα εἰς αὐτὰ τὰ γνωρίσματα ὑπάρχει πλήρης καὶ καταπλήσσοσα ἁρμονία. Ὅλοι αἱ μορφαὶ τῆς τέχνης δὲν εἶναι ἀγνωστον, ὅτι ὑπῆρέτησαν πάντοτε πιστῶς καὶ ἀποκλειστικῶς τὸ χριστιανικὸν ἰδεῶδες καὶ ἐστήριξαν τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ, κατὰ τὸν ἀνατολικὸν καὶ ὀρθόδοξον, ἃς εἴπωμεν, τρόπον. Ἡ τέχνη τοῦ Βυζαντίου καὶ οἱ πρόσφυγες τῆς Ἀλώσεως ὑπῆρξαν οἱ φορεῖς τῆς Ἀναγεννήσεως τῆς Τέχνης εἰς τὴν Δύσιν, δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀρνηθῶμεν καὶ τὸ πρᾶγμα μᾶς κολακεύει. Ἀλλ' ἡ

τέχνη, πού προῆλθεν ἕκτοτε μὲ πυρῆνα τὴν βυζαντινὴν, ὁσησδήποτε ἀξίας καὶ ἂν εἶναι, πάντως εἶναι τέχνη Δυτικῆς νοοτροπίας, πού τοῦλάχιστον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ σήμερον πρότυπον νέων κατακτήσεων τῶν ὀρθοδόξων, τὴν στιγμὴν πού εἶναι ξένη πρὸς τὸ ὀρθόδοξον θρησκευτικὸν αἶσθημα.

Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἰδικὰς τῆς συνηθείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν ἀπομακρύνεται καθόλου. Καὶ ἔχει ἰδικόν τῆς θρησκευτικὸν πνεῦμα καὶ ἰδιαίτερον τρόπον ἐκφράσεως, ὡς ἀποκαλύπτεται ἐκ τῆς ὅλης ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ζωῆς εἰς τὴν λατρείαν καὶ τὴν τέχνην. Δὲν ἀποκλείεται καὶ νὰ ὑπερέχῃ εἰς τὰς πάσης φύσεως ἐκφράσεις τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῆς ἀπὸ ἡμᾶς τοῦς ὀρθοδόξους. Ἀλλὰ τὰ κοσμικὰ γνωρίσματα τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῆς, αὐτὰ εἶναι ἀκριβῶς πού δὲν ἔχουν θέσιν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν. Καὶ τὰ γνωρίσματα ταῦτα εἶναι ἄπειρα, εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα ἀπὸ τὰ ἰδικὰ μας. Δὲν πρόκειται νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν διαφορῶν, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ἰδεῶδες τοῦ χριστιανικοῦ βίου, ὡς τὸ ἀντιλαμβάνεται ἡ Ὀρθοδοξία καὶ ὡς τὸ ἐκφράζει ἡ τέχνη πού τὴν ὑπηρετεῖ, εἶναι ὅπως διάφορον ἀπὸ ὅ,τι τὸ εὐρίσκομεν εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐπιχείρημα τελευταῖον: Ἡ ἐκκλησιαστικὴ τέχνη ὑπῆρξε ζωντανὴ ἐκφρασις συλλογικῆς πίστεως τῆς κοινωνίας εἰς τὰ ἰδανικὰ τοῦ πνεύματος. Εἶχε τὰς ρίζας βαθέως προχωρημένας εἰς τὴν γῆν τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς κλάδους ἠπλώνε πρὸς τὰς ἐλπίδας τῆς παραδεισιακῆς τῶν εὐτυχίας. Δὲν ὑπῆρξε ποτὲ κορμὸς ξηρὸς, ἀντικείμενον μουσειακοῦ χαρακτῆρος καὶ ἀρχαιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν σχολαστικῶν... Χωρὶς ἀμφιβολίαν ἡ βυζαντινὴ τέχνη ἐδημιούργησεν ἀθάνατα πρότυπα. Ὅποιος γνωρίζει τὴν ἱστορίαν τῆς, γνωρίζει ὅτι εἶχε τὴν ἰκανότητα ν' ἀνανεῶνεται καὶ ὅτι ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἡδυνήθη νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀγωνίαν ἐνὸς κόσμου πού ἐπίστευε βαθύτατα εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἔζη μὲ τὴν λαχτάραν μιᾶς εὐτυχίας παραδεισιακῆς διὰ τὸ μέλλον. Αἰῶνας ὀλοκλήρους, καθ' οὓς ἐκυριάρχει τὸ Βυζάντιον, ὁ πνευματικὸς βίος αὐτοῦ ἐνεπνέετο ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸν καὶ αὐτὸν ὑπηρετεῖ καὶ αὐτὸν διέδιδεν εἰς λαοὺς βαρβάρους. Καὶ μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ διέδιδε τὴν χριστιανικὴν τέχνην.

Ὅ,τι ἐζήτησεν ἡ τέχνη τοῦ Βυζαντίου νὰ ἐκφράσῃ ἦτο ἓνα κομμάτι τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ ὀρθοδόξου, τοῦ ἀληθινοῦ, τοῦ ἀνατολικοῦ. Τὴν τέχνην αὐτὴν ἐδημιούργησαν καλλιτέχναι μεγαλοφυεῖς, πού μετέδωκαν τὴν εὐαισθησίαν των εἰς τὸν λαὸν καὶ ἐδυνάμωσαν τὴν πίστιν του, συνύφαναν τὴν οὐσίαν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας μὲ τοὺς τύπους τῆς λατρείας καὶ τὰ ἐκφραστικὰ μέσα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Καὶ ὁ λαὸς αὐτὸς

μὲ ὅλα τὰ ἐκφραστικὰ μέσα ποῦ τοῦ προσεφέρθησαν συνεδέθη στενωῶς, ἔγινε βαθύτατα συναισθηματικός, ἐπίστευσε μὲ δύναμιν εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, συνεκινήθη μὲ τὸ ὄραμα μιᾶς εὐτυχίας ποῦ τοῦ ὑπόσχεται ἡ μεταφυσικὴ διδασκαλία τῆς ἰδίας Θρησκείας.

Τὶ ὄραιότερον καὶ τὶ μεγαλύτερον νὰ περιμένῃ κανένας ἀπὸ τὸν λαόν του; Αὐτὸς ὁ λαὸς ἐδικαίωσε τοὺς καλλιτέχνας του, διότι ἔκαμε ἰδικὰ του τὰ ἔργα τῆς εὐαισθησίας των, τὰ ἠγάπησε, τὰ ἠπλωσεν ἕως τὰ πέρατα τῆς ἐπικρατείας, εἰς τὰς ἀπομέρους μονάς, εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρέων. Διὰ μέσου τῶν ἔργων τούτων εἶδε καὶ ἠσθάνθη τὸ μέγα καὶ αἰώνιον βάθος τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Δι' αὐτῶν ἤρθη ὑψηλά, τὴν ζωὴν του περιέβαλε μὲ μυστήριον, τὴν προσευχὴν καὶ τὴν νηστείαν του ἔκαμε λύτρωσιν τῆς ψυχῆς του, δι' αὐτῶν ἐλάτρευσε τὸν Θεὸν καὶ πλήρης ἀγνόητος καὶ πνευματικότητος ἐζήτησε νὰ ἐνωθῆ μετ' αὐτοῦ, κερδίζων τὸ ὑψιστον ἀγαθὸν καὶ τὴν μόνην ἐπὶ γῆς εὐτυχίαν.

Ἐπομένως μία τέχνη ἀγήραστος οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχει δα-νείων ξένων, διὰ νὰ λάβῃ σύγχρονον ἀνανέωσιν. Ἐκεῖνα ποῦ ἐδημιούργησε τὰ ἔχει ἐπιβάλει ἤδη ὁ χρόνος. Τὸ νὰ προσδοκᾷ κανεὶς, ὅτι θὰ αἰσθητοποιήσῃ μὲ λογικὴν καὶ ἀρμονίαν, μὲ σύγχρονον πνευματικὴν καθαρότητα καὶ τόλμην, ὅ,τι μέχρι τώρα ἡ τέχνη αὐτὴ παρήγαγεν, ἂν δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἠθελημένης καὶ ἀσεβοῦς παρανοήσεως, πάντως εἶναι πλάνη οἰκτρά.

Ἡ παρακολούθησις τῶν ζητημάτων ποῦ ἔχουν σχέσιν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τέχνην ἀπὸ κρατικᾶς ὑπηρεσίας ἔχει σκοπιμότητα καὶ οὐδόλως δεσμεύει τοὺς καλλιτέχνας, ποῦ σέβονται τὰς ὑποχρεώσεις των, ὑποχρεώσεις ποῦ ἀπορρέουν ἀπὸ τὸ μέγεθος καὶ τὴν σημασίαν τῆς βυζαντινῆς κληρονομίας. Δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησης, ὅτι ὀλόκληρος ἡ ἔθνικὴ μας κληρονομία, ἀρχαία, μεσαιωνικὴ καὶ νεωτέρα, εἶναι κτῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐν τῷ συνόλω του. Εἶναι ὅμως γνωστόν, πόσον δυσκίνητος εἶναι ἡ μεγάλη μᾶζα τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ πόσον κινδυνεύει ἂν μείνῃ ἀκαθοδήγητος. Κατ' ἀνάγκην, ἐκεῖνοι ποῦ θὰ κατευθύνουν τὸ πνευματικὸν λεωφορεῖον εἰς τὴν μεγάλην του πορείαν, θὰ πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἱκανοὶ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, ποῦ ὑποτίθεται ὅτι κατὰ βάθος καὶ πλάτος γνωρίζουν τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν, τὸ νόημα τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς εἰς τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων καὶ εἰς τὴν ἱστορικὴν διαδρομὴν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, καθὼς τὰ διέσωσε μέχρις ἡμῶν ἡ παράδοσις, τὴν ὁποίαν γνωρίζουν ὅσοι ζοῦν τὸ ἑλληνικὸν θαῦμα, ὅσοι σκύβουν μὲ ὑπομονὴν ἐπάνω εἰς τὰ κείμενα τῶν κλασσικῶν, τὴν γλώσσαν, τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης ὄλων τῶν ἐποχῶν καὶ τὰ κάμνουν ἰδικὰ των. Οἱ ξένοι ποῦ ἐπιδίδονται συ-

στηματικῶς εἰς τὴν σπουδὴν ὄλων αὐτῶν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμοῦν κατ' ἀξίαν τὴν μεγάλην πνευματικὴν κληρονομίαν μας.

Ἀφοῦ λόγος γίνεται διὰ τὴν παράδοσιν, τὴν ὁποίαν πρῶτιστα καὶ μάλιστα ὀφείλομεν νὰ τάσωμεν ὡς ὁδηγὸν ἡμῶν εἰς πᾶσαν κίνησιν, καλὸν θὰ ἦτο δι' ὀλίγων νὰ ἴδωμεν τι ἔννοοῦμεν διὰ τοῦ ὅρου τούτου. Ἄν τὸν μακρὸν βίον τοῦ λαοῦ μας διαίρσωμεν εἰς δύο γενικὰ τμήματα, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρόν, θὰ ἐλέγομεν ὅτι τὸ παρελθὸν ἐκφράζει ἡ ἀνθρωπίνη πεῖρα, δηλ. αὐτὸς ὁ πολιτισμὸς, τὸ δὲ παρὸν αἰ ἐκδηλώσεις τοῦ συγχρόνου βίου. Ὅπως πάντοτε, συντελοῦνται ἀλλαγαί, μεταβάλλονται μόνον οἱ ἐξωτερικοὶ τύποι, ὁ δὲ πολιτισμὸς μένει. Ὁ κύριος συντελεστὴς τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ δὲν εἶναι νεκρὸν σύμβολον τοῦ παρελθόντος, μέσα εἰς τὸν πνευματικὸν χῶρον, ποῦ εὕρσκεται, συσχετίζει κατ' ἀνάγκην τὸν ἑαυτὸν τοῦ πρὸς ὅ,τι ἔχει παρὰ ὁ θῆ ἀπὸ τὴν πεῖραν τοῦ παρελθόντος καὶ παίρνει ἀπὸ τὴν παράδοσιν αὐτὴν τὴν πεῖραν, καθὼς καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἀσκήται καὶ νὰ ἀναμορφώνεται. Καὶ λοιπὸν παράδοσις εἶναι ὅ,τι μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν παρεδόθη ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν ζωὴν τοῦ παρελθόντος, ὅ,τι ἐκλεκτὸν καὶ οὐσιαστικὸν ξεχωρίζει μέσα ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῶν βιωμάτων τοῦ ἔθνους καὶ προσαρμόζεται εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῶν Ἑλλήνων, ὥστε ν' ἀποτελέσῃ τὴν βᾶσιν τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, ἀφοῦ προηγουμένως ἀφομοιωθῆ με ὅ,τι ἡ φυσικὴ διάθεσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς πρόδοον ἔχει νὰ προσφέρῃ ζωτικὸν καὶ βιώσιμον στοιχεῖον. Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλλήνου δὲν ἐξεφράσθη ἅπαξ καὶ μονολιθικῶς καὶ δὲν παραμένει ἀσυγκίνητος ἐμπρὸς εἰς τὸν παλμὸν τῆς αἰωνίας ζωῆς, εἰς τὰς κατακτήσεις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς συγχρόνου τεχνικῆς. Ὅσον ὅμως ἐμποδίζει τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος ἡ τυφλὴ προσκόλλησις εἰς νεκροὺς τύπους, ἄλλο τόσον ἡ ἀλόγιστος ἐνταξίς εἰς πάντα τὰ ρεύματα τοῦ νεωτερισμοῦ ἡμπορεῖ νὰ παρασύρῃ εἰς νοθείας τῶν ἐπιβεβλημένων. Διὰ τοῦτο ἡ ἰδεώδης μορφή τοῦ πνευματικοῦ βίου θὰ πρέπη ν' ἀναζητῆται εἰς τὴν ἰσορρόπησιν τῶν πραγματικῶν δυνάμεων τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν ἐκλογὴν προοδευτικῶν τύπων.

Ἡ παράδοσις, μετὰ τὴν διπλὴν αὐτῆς μορφήν, ὡς λογία καὶ δημῶδης, περικλείει τὴν οὐσίαν τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ξεῖνᾷ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ ἀπωτέρου ἑλληνικοῦ παρελθόντος, ἦτοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, τῆς Ἀλεξανδρινῆς, τῆς Βυζαντινῆς καὶ Χριστιανικῆς, καὶ ἔχει ὡς μέγα καὶ χαρακτηριστικὸν αὐτῆς γνώρισμα καὶ ὑποκείμενον τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἐλεύθερον πνευματικὸν ἄνθρωπον, ποῦ ξέρει νὰ ἀγωνίζεται καὶ νὰ ἀποθνήσκῃ διὰ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἰδικὴν του καὶ τὴν τῶν ἄλλων, γνωρίζει ν' ἀναζητῆ τὸ ὄραϊον, νὰ δέχεται τὴν δικαιοσύνην ὡς τὴν συνισταμένην ὄλων τῶν ἀρε-

ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1957

Κυριακή 26 Μαΐου (Τυφλοῦ)

(Πράξ. ιστ' 16-34)

« Ἀνεψῆθησάν τε παραροῆμα αἱ θύραι
πάσαι » (στίχ. 26).

[Κι' ἀνοίχτηκαν εὐθὺς ὅλες οἱ πόρτες].

Στὸ ἐρώτημα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, γιατί ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατέβηκε στὸν κόσμο, κάθε πιστός, ἀκόμα κι' ὁ πιὸ ἀπλός, ἔχει ἔτοιμη τὴν ἀπόκρισι. Κι' ἡ ἀπόκρισις αὐτὴ εἶναι πῶς ὁ Χριστὸς ἦρθε στὴ γῆ γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο.

Θὰ μπορούσε, ὅμως, νὰ σταθῆ καὶ μιὰ ἄλλη ἀπόκρισις, μ' ἀφορμὴ τὸ σημερινὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα, μιὰ ἀπόκρισις φαινομενικὰ παράδοξη κι' ὡστόσο ἀπόλυτα σωστή. Κι' εἶναι αὐτὴ: ὅτι ὁ Χριστὸς ἦρθε στὸν κόσμο μὲ σκοπὸ νὰ ἀχρηστεύσῃ ὅλων τῶν εἰδῶν τὶς θύρες, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ πόρτα, ποὺ γι' αὐτὴ θὰ μιλήσουμε στὸ τέλος.

τῶν μὲ ἀπόλυτον ἰσχύν, πιστεύει δὲ ὅτι τὸ θεμέλιον τῆς κοινωνίας εἶναι ὁ δεσπότης νόμος, τὸν ὁποῖον ἔχει κυρώσει ὁ Θεός, καὶ γενικῶς ὅτι τὴν ἠθικὴν οὐσίαν τῆς ζωῆς συνιστᾷ τοῦ βίου ἡ οὐσιότης. Εἶναι φανερόν, ὅτι πάντα τὰ γνωρίσματα ταῦτα τείνουν εἰς τὸν ἀνθρωπισμὸν.

Τὸ ἰδεῶδες τοῦ μεσαιωνικοῦ πνεύματος ἔγκειται εἰς τὴν ἐνάρετον καὶ φιλάνθρωπον ζωὴν, στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀστικῆς νομοθεσίας καὶ τῆς κυβερνητικῆς ἐνότητος. Ἀπὸ τὴν συγχώνευσιν τῶν βασικῶν αἰτημάτων τῆς προχριστιανικῆς καὶ μεταχριστιανικῆς Ἑλλάδος προέκυψε τὸ δίπτυχον, πίστις εἰς τὴν ζωὴν καὶ πίστις εἰς τὸν Θεόν. Ἡ πίστις εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τὰς ἠθικὰς ἀξίας («ἀνθρωπισμὸς-Χριστιανισμὸς») ὠδήγησε τὸ πνεῦμα ἐλεύθερον καὶ ἀκμαῖον καὶ ἰσόρροπον πρὸς μίαν λαμπρὰν λεωφόρον, τῆς ὁποίας τὸ μῆκος φθάνει τὰ δύο χιλιάδας ἔτη. Ἡ λογία αὕτη παράδοσις τοῦ ἔθνους ἡμῶν φθάνει μέχρις ἡμῶν διὰ γλωσσικοῦ ὄργανου ἀγνωστοῦ εἰς τὸν λαόν. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει σημασίαν, διότι ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐκφραστικοῦ μέσου ἡ οὐσία καὶ ἡ σύνθεσις τῆς λογίας παραδόσεως οὐδὲν ὡς μεταβάλλεται.

[Συνεχίζεται]

ΤΑΣΟΣ ΑΘ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ θύρα, ὅπως βλέπουμε στήν Ἁγία Γραφή κι' ὅπως τὸ μαρτυρεῖ κι' ἡ πεῖρα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ τόσα καὶ τόσα ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας. Ἡ πρώτη πόρτα, ποὺ παρουσιάζεται, στὸν κόσμον, εἶναι ἐκεῖνη τῆς Ἑδέμ, ἀπὸ τὴν ὁποία βγήκαν οἱ πρωτόπλαστοι μετὰ τὴν παρακοή, ὅταν ἐξωρίσθησαν ἀπὸ τὴν Παράδεισον, καὶ ποὺ ἔκλεισε πίσω τους. Ὅπως διηγεῖται ἡ Γένεσις, τὴν πύλη αὐτὴ τὴ φύλαγαν ἀπὸ ἐκεῖνη τὴν ὥρα καὶ πέρα Χερουβείμ με πύρινη ρομφαία.

Ἡ ἁμαρτία φέρνει τὸν χωρισμὸ ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, κι' ἀνάμεσα στὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Ὅταν, λοιπόν, μετὰ τὴν πτώσι τῶν προπατόρων, τὸ ἀνθρώπινο γένος χωρίσθηκε ἀπὸ τὸν Κτίστη του, βρέθηκε ἀνάμεσα σ' αὐτὸ καὶ σ' ἐκεῖνον μιὰ πόρτα.

Ἄλλὰ δὲν ἔμεινε ἡ μόνη. Ἡ ἁμαρτία χώρισε καὶ τοὺς ἀνθρώπους μεταξύ τους κι' ἔτσι ἀπὸ φόβον ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον ἐφτιαζαν σπίτια καὶ τείχη γύρω ἀπὸ τίς πόλεις τους, ποὺ στὰ ἀνοίγματα τοὺς τοποθέτησαν πόρτες καὶ πύλες. Κλείνοντάς τις καλά, εἶχαν ἔτσι τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας μεταξύ τους. Ἐφτιαζαν ἀκόμα πόρτες καὶ γιὰ τὰ δεσμωτήρια καὶ τίς φυλακές, ὅπου κλείνονταν καὶ δὲν μποροῦσαν πλέον νὰ κάμουν κακὸ οἱ κακοῦργοι ἢ ἀκόμα κι' οἱ δίκαιοι, ὅταν ἦταν ἀνυπόφοροι στοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς, ὅπως ἀκριβῶς ἦταν ἡ περίπτωσι τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σίλα, γιὰ τὴν ὁποία μίλησε πρὶν λίγο ἡ περικοπὴ τῶν Πράξεων, ποὺ ἀκούσαμε.

Ἄλλὰ καὶ γιὰ ἓνα λόγον τὸ πεσμένο στὴν ἁμαρτία ἀνθρώπινο γένος ἔχει χρεῖα τῶν θυρῶν. Κοντὰ στὸ φόβον τοῦ πλησίον, ὑπάρχει καὶ τὸ λεγόμενο φυσικὸ κακὸ, ποὺ κι' αὐτὸ ἐπίσης στάθηκε μιὰ ἀπὸ τίς συνέπειες τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων. Κάθε σπίτι ἔπρεπε νὰ ἔχη τὴν πόρτα του, γιὰ νὰ προφυλάγονται οἱ ἐνοικοῖ του ἀπὸ τὸν καυτερὸ λίβαν τὸ καλοκαῖρι κι' ἀπὸ τὴ βροχὴ καὶ τὸν παγερὸ ἄνεμον τὸ χειμῶνα.

Πρὶν ἀπὸ τὴν παρακοή, ὁ Ἀδὰμ κι' ἡ Εὐὰ δὲν πάθαιναν κατένενα κακὸ μέσα στὴν κτίσι, γιὰτι κι' αὐτὴ ἦταν κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ καμμιά τῆς δύνამις δὲν εἶχε βλαβερὴ ἐπίδρασι πάνω στὸν ἄνθρωπον. Γι' αὐτὸ κι' οἱ πρωτόπλαστοι δὲν εἶχαν ἀνάγκη οὔτε κι' ἀπὸ φορέματα. Ἄλλὰ ὅταν ἡ ἁμαρτία κυρίευσεν τὸν ἄνθρωπον, ἔβγαλε κι' ἓνα μέρος ἀπὸ τίς δυνάμεις τῆς κτίσεως πρὸς τὸ κακὸ, ὅπως διδάσκει τρανότατα ὁ θεῖος Παῦλος, λέγοντας πὼς μαζί με μᾶς κι' ἡ κτίσις ὑποφέρει καὶ στεναίνει ἐξ αἰτίας τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ Ἰησοῦς, λοιπόν, σὰν ἦρθε γιὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ ξαναφέρῃ τὸ ἀποστατημένον ἀνθρώπινο γένος στὴν πρώτη του μακαριότητα, ἦρθε καὶ μετὰ τὸ σκοπὸ νὰ καταργήσῃ

ἐπίσης κι' ὅλες τις συνέπειες τῆς ἀμαρτίας. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὲς εἶναι κι' οἱ κάθε λογιῶν θύρες. Ὅταν δηλαδὴ ἐπικρατήσῃ ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα θὰ εἶναι ὀλότιστα ἀχρηστο.

Μέσα στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ὑπάρχει ἓνα ζωντανὸ σύμβολο αὐτοῦ τοῦ κατορθώματος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ὁ χεροδύναμος Σαμψών, ποὺ καθὼς ἀναφέρεται στὴ βίβλο τῶν Κριτῶν, ἔβγαλε ἀπὸ τοὺς ἄρμους τῆς τὴν πύλη τῆς πόλεως Γάζας, φορτώθηκε τὰ δυὸ θυρόφυλλά τῆς στὸν ὦμο του καὶ τὰ πῆγε σ' ἓνα ἀντικυρυνὸ βουνό. Αὐτό, λοιπόν, τὸ κατορθῶμα τοῦ Σαμψών δὲν ἦταν παρὰ μιὰ προφητικὴ εἰκόνα γιὰ τὸ τι ἔμελλε νὰ κάνῃ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Στὸν βίο τοῦ Κυρίου μας βλέπουμε ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ γεγονός, τὴν ἀχρήστευσι κάθε εἴδους θύρας.

Ὁ Χριστὸς δὲν περιορίσθηκε μονάχα στὸ νὰ εἰσέλθῃ στὸν κόσμον διαβαίνοντας μὲ ὑπερφυᾶ τρόπο μιὰ κλειστὴ θύρα. Βγῆκε ἐπίσης κι' ἀπὸ τὸν κόσμον περνώντας πάλι μιὰ κλειστὴ θύρα. Κι' αὐτὴ τὴ φορά ἐπρόκειτο γιὰ τὸ λίθον ποὺ σφάλιζε τὸν τάφο του, κατὰ τὴν ἔνδοξόν του Ἀνάστασι. Ὅπως φαίνεται ἀπ' ὅσα σχετικὰ ἱστοροῦν οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελισταί, κι' ὅπως διδάσκει ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, ὁ Χριστὸς σὰν ἀνέστη πέρασε ἔξω ἀπὸ τὸ μνήμα, χωρὶς νὰ παραμερισθῇ ὁ λίθος καὶ χωρὶς νὰ σπάσουν οἱ ταινίες ποὺ τύλιγαν τὸ σῶμα του. Ὁ λίθος παραμερίσθηκε κατόπιν ἀπὸ τὸν φασφόρο ἄγγελον, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ δοῦν οἱ Μυροφόρες γυναῖκες, ὅτι ἐκεῖνος, ποὺ ζητοῦσαν, δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐκεῖ μέσα.

Ἄλλὰ πρὶν ἀναστηθῇ ὁ Σωτὴρ, εἶχε ἀχρηστεύσει καὶ κάτι ἄλλες πόρτες, τὶς πύλες τοῦ θανάτου, ποὺ τὶς συνέτριψε μιὰ γιὰ πάντα. Κι' ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔγερσίν του, τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς, πάλι ἀχρήστευσε ἄλλες πόρτες, ἐκεῖνες τοῦ ὑπερώου, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταί του συναγμένοι καὶ ποὺ τὶς πέρασε χωρὶς νὰ χρειασθῇ προηγουμένως ν' ἀνοίξουν, γιὰ νὰ βρεθῇ ἔτσι ἀνάμεσα στοὺς ἀγαπημένους του φίλους καὶ νὰ τοὺς χαιρετήσῃ.

Ἀκόμα, ἐπίσης, μὲ τὴ θεία του διδασχὴ, μὲ τὴν ἀγάπην ποὺ κήρυξε, τί ἄλλο ἔκαμε ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς παρὰ νὰ δεῖξῃ στοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὅπως ὁ ἴδιος ἔτσι κι' αὐτοὶ ἂν τὸν πίστευαν δὲν θὰ εἶχαν πλέον ἀνάγκη ἀπὸ κάθε λογῆς πόρτα;

Τοὺς ἀνάγγειλε πὼς ἡ κλειστὴ θύρα τοῦ Παραδείσου θ' ἀνοίγε πλέον γιὰ πάντα καὶ θὰ μπορούσαν νὰ ἐπιστρέψουν ἐκεῖ. Καὶ πὼς ἂν ἔπρατταν, ὅσα τοὺς δίδασκε, δὲν θὰ ὑπῆρχε πιά φόβος ἀνάμεσά τους. Ἡ ἀγάπη, ποὺ θὰ σάρωνε τὸ μῖσος, θὰ ἀχρήστευε τὶς θύρες ἀπὸ τὰ σπίτια καὶ τὶς πύλες τῶν τειχῶν μαζί μὲ τὰ τεῖχη.

Δὲν θὰ ὑπάρχουν κλέπται καὶ κακοποιοὶ γιὰ νὰ κλείνῃ ὁ ἀνθρωπος τὸ σπίτι του, οὔτε θὰ γίνωνται πόλεμοι, γιὰ νὰ φυλάγονται

οἱ πόλεις μὲ καστρόπορτες, ὅταν ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἀδελφώση μέσα της τοὺς ἀνθρώπους.

Ὡστόσο, ἀδελφοί μου, ὑπάρχει καθὼς εἴπαμε στὴν ἀρχή, ἓνα εἶδος πόρτας, ποῦ ὁ Χριστός, παρ' ὅλη τὴν παντοδυναμία του, δὲν τὴν περνᾷ, ἀν προηγουμένως δὲν τοῦ ἀνοίξη ἐκεῖνος ποῦ βρίσκεται ἀπὸ πίσω της. Στὴν Ἀποκάλυψι τοῦ Ἰωάννου, ἀκοῦμε τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ νὰ λέγη τὰ ἐξῆς: «Νά, στέκομαι μπροστὰ στὴ θύρα καὶ χτυπῶ. Ὅποιος ἀκούσῃ καὶ μοῦ ἀνοίξη, θὰ εἰσέλθω σ' αὐτὸν καὶ θὰ δειπνήσω μαζί του».

Ποιὰ εἶναι αὐτὴ ἡ μυστηριώδης πόρτα, ποῦ ὁ Κύριος ἀφήνει ἄθικτη, καλὰ στερεωμένη στοὺς ἀρμούς της, κλειστὴ κι' ἀδιάβατη ἐκ μέρους του, ἀν δὲν βρεθοῦν πίσω της δυὸ ἀποφασιστικὰ χέρια νὰ τοῦ ἀνοίξουν τὰ φύλλα της γιὰ νὰ τὴν περάσῃ; Εἶναι, ἀδελφοί μου, ἡ θύρα τῆς καρδιάς μας, ποῦ ἀν δὲν τὴν ἀνοίξουμε μόνοι μας μὲ τὴ θέλησί μας, ὁ Ἰησοῦς μένει ἀπ' ἔξω παρὰ τὴ σφοδρὴ ἐπιθυμία του νὰ τὴ διαβῇ.

Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς, ὁ παντοδύναμος Κύριος μένει ἔξω ἀπὸ τόσες καὶ τόσες καρδιές, γιὰτὶ σέβεται τὴν ἀνθρώπινη προαίρεσι καὶ δὲν μπαίνει παρὰ μονάχα, ὅπου τὸν ζητοῦν καὶ τοῦ ἀνοίγουν.

Αὐτὴ τὴ θύρα ἄς ἀνοίξη ὁ καθένας μας ἀποφασιστικὰ στὸν Χριστὸ μὲ τὴ μετάνοια καὶ τὸν πόθο τῆς σωτηρίας, ποῦ εἶναι τὰ δυὸ δυνατὰ χέρια τῆς ψυχῆς. Ἀμήν.

Κυριακὴ 2 Ἰουνίου

(Ἄγ. Πατέρων Α' Οἴκουμ. Συνόδου)

(Πράξ. κ' 16-18, 28-36)

«Πάντοτε ὑπέδειξα ὑμῖν... μνημονεύειν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε· μακάριόν ἐστι μᾶλλον δίδόναι ἢ λαμβάνειν» (στίχ. 35).

[Πάντα σᾶς ὑπέδειξα... νὰ θυμᾶσθε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ποῦ εἶπε· εἶναι μακάριο νὰ δίνῃ κανεὶς παρὰ νὰ παίρῃ].

Ἀνάμεσα στοὺς μακαρισμοὺς, ποῦ εἶπε ὁ Χριστὸς πάνω στὸ Ὅρος καὶ ποῦ τοὺς ἀναφέρουν οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελισταὶ Ματθαῖος καὶ Λουκᾶς, ἔχει τὴ θέσι του κι' αὐτὸς ὁ ὠραιότατος, ποῦ ἀκούσαμε σήμερα νὰ τὸν μνημονεύῃ καὶ νὰ τὸν διασωῶζῃ ὁ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος.

Μιλῶντας στοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, στὴν Ἐφεσο, ὁ Παῦλος τοὺς ἐμπιστεύεται κι' αὐτὸ τὸ πολύτιμο κειμήλιο ἀπὸ τὸ θησαυρὸ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ. Εἶναι ἓνα πανάκριβο πετράδι, ποῦ δὲν βρίσκεται στὸ θησαυροφυλάκιο τῶν Εὐαγγελίων, ἀλλὰ τὸ ἔχει στὴ μνήμη του ὁ Παῦλος καὶ τὸ δείχνει συχνότατα στὶς ψυχές, καταυγάζοντας αὐτές.

Θὰ προσέξατε, ἀδελφοί, τὶ ἀκριβῶς εἶπε ὁ μέγας Παῦλος πρὶν ἀναφέρει αὐτὸν τὸν μακαρισμό: «Συχνὰ σᾶς θύμιζα... τὸν λόγο τοῦ Κυρίου, ὅτι μακάριο εἶναι τὸ νὰ δίνῃ κανεὶς καλύτερα παρά νὰ λαβαίῃ...»

Τὸ λόγο, λοιπόν, αὐτὸν τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ἀπόστολος τὸν εἶχε συχνὰ στὰ χεῖλη του καὶ δὲν ἔχανε εὐκαιρία νὰ μὴ τὸν ἀναφέρει σὲ κάθε του διδαχῇ. Κι' ἡ προσκόλλησις αὐτῆ τοῦ Παύλου στὸ κυριακὸ ἐκεῖνο ρητὸ ἦταν ἀπόλυτα δικαιολογημένη. Ἡ ὑπόμνησις αὐτοῦ τοῦ μακαρισμοῦ δὲν θὰ ἔμενε ἀσφαλῶς χωρὶς ἀποτελέσματα. Γιατί; Διότι μέσα στῆ βραχύπνοη αὐτῆ φράσι λάμπει ὅλο τὸ μεγαλεῖο κι' ἡ δόξα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, εἶναι κλεισμένο ὅλο τὸ Εὐαγγέλιο. Ὅλο τὸ Εὐαγγέλιο, ποῦ μᾶς λέγει τὶ ἔκαμε ὁ Χριστὸς καὶ τὶ ζητᾷ ἀπὸ κάθε πιστὸ φίλο του καὶ μιμητῆ του νὰ κάνῃ.

Τὶ ἔκαμε ὁ Κύριος, λοιπόν; Ἔδωσε κι' ἀπόφυγε νὰ πάρῃ. Ἐγυρε τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατέβηκε στῆ γῆ, γιὰ νὰ δώσῃ. Τί; Τὸν ἑαυτὸ του στοὺς ἀνθρώπους. Ὁλόκληρος ὑπῆρξε ἓνα δῶρο σὲ μᾶς.

Μᾶς ἔδωσε τὴν ἀγάπη του, τὴ δόξα του, τὴ σοφία του καὶ τὴ δύναμι του. Πρόσφερε τὴν ὑγεία στοὺς ἀρρώστους, τὴ ζωὴ στοὺς νεκροὺς, τὴν παρηγοριὰ στοὺς θλιμμένους, τὴν ἐλευθερία στοὺς δεσμίους τῆς ἀμαρτίας. Πρόσφερε τὸ αἷμα του πάνω στὸ Γολγοθᾶ, γιὰ νὰ πλύνῃ καὶ νὰ κάνῃ καθαρώτερη κι' ἀπὸ τὸ χιόνι τὴ ρυπωμένη στολὴ κάθε ψυχῆς. «Πέρασε— λέγει γι' αὐτὸν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους του— πέρασε ἀπὸ τὴ γῆ ὁ Κύριος εὐεργετῶντας καὶ γιατρεύοντας».

Ἄλλὰ καὶ τί ζητᾷ ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους του καὶ τοὺς ἀληθινοὺς φίλους τοῦ ὁ Ἰησοῦς; Ὅποιος τὸν μιμεῖται, τί ἄλλο κάνει παρά νὰ φορᾷ αὐτὸ τὸ μακαρισμό, νὰ μπαίῃ στὸ φωτεινὸ νόημα αὐτῶν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, νὰ τοὺς ἐφαρμόζῃ καὶ νὰ τοὺς παίρῃ ἀπὸ πίσω σὰν βέλος ποῦ δείχνει πρὸς τὰ ποῦ πρέπει νὰ στρέφεται καὶ νὰ κινῆται ὁ χριστιανός;

Ποῦς εἶναι ἔραγε ὁ ἀληθινὸς Χριστιανός; Αὐτὸς ἀκριβῶς ποῦ δὲν ἔχει ἄλλη προσπάθεια, ἄλλη λαχτάρα, ἄλλη ἐπιδίωξι παρά πῶς νὰ κατορθώῃ ὥστε νὰ ἀνήκῃ σ' αὐτὸν τὸ μακαρισμό.

Ἡ ἔγνοια ὅποιου μιμεῖται τὸν Κύριον, εἶναι πῶς νὰ δίνῃ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερα καὶ πῶς νὰ παίρῃ ὅσο τὸ δυνατόν λιγώτερα. Προτιμᾷ νὰ κουράζεται γιὰ νὰ ἀναπαύονται ἄλλοι, νὰ στερεῖται τὰ ὑλικά ἀγαθὰ γιὰ νὰ τὰ ἀπολαμβάνουν ὅσοι δὲν τὰ εἶχαν, νὰ ταπεινώνεται γιὰ νὰ δοξάζεται ὁ ἀδελφός του, νὰ ὑποφέρει γιὰ νὰ χαίρουν οἱ διπλανοὶ του.

Αὐτό, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ κι' ὁ ἀγῶνας τοῦ Χριστιανοῦ ὄχι ἄλλος παρά τὸ πῶς νὰ πηδῆσῃ καὶ

νά διαπεραιωθῆ ἀπὸ τὸ λαμβάνειν στὸ δίδοναι, ἀπὸ τὸ νὰ παίρνη στὸ νὰ δίνη.

Ἄς ἀνάψουμε αὐτὸν τὸν πολυέλαιο τοῦ θείου μακαρισμοῦ πάνω ἀπὸ τὴ ζωὴ μας κι' ἄς κυττάξουμε κάτω ἀπὸ τὸ φῶς του τὸ ἄπλετο κατὰ πόσον τὰ αἰσθήματα, οἱ σκέψεις, οἱ ἐπιθυμίες, οἱ πράξεις μας εἶναι Χριστιανικὲς ἢ ὄχι. Χριστιανικὲς θὰ εἶναι ἂν στρέφονται πρὸς τὸ νὰ δίνουμε κι' ἀντίχριστες ἂν στρέφονται πρὸς τὸ νὰ παίρ-
νουμε.

Εἶχε μεγάλο δίκιο, ἀληθινά, ὁ Παῦλος, πού ξεδίπλωνε μπρο-
στὰ στίς ἀκοές σὰν λάβαρο γιὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς
αὐτὸ τὸ μακαρισμό. Εἶχε δίκιο νὰ τὸν κἀν ἄγαπημένο του σύν-
θημα σὲ κάθε διδασκαλία πρὸς τοὺς ποιμένες καὶ τοὺς πιστοὺς.

Συχνὰ σὰς θυμίζω αὐτὸν τὸν λόγο τοῦ Κυρίου... «Τὶ ἄλλο πιδ
σύντομα, πιδ ἀπλά, πιδ καθαρά μπορεῖ νὰ τυπώσῃ στὴν ψυχὴ ὅλο
μονομιᾶς τὸ μυστικὸ τοῦ Εὐαγγελίου; Θέλεις νὰ ἀκολουθήσῃς
τὸν Κύριο; Θέλεις νὰ πατᾶς μὲ τὰ δυὸ πόδια στὸ δρόμο τοῦ παρα-
δείματός του; Φοβᾶσαι μήπως ναυαγήσῃς στὴν πίστι καὶ στὴν
πράξι κι' ἀποζητᾶς τὴν πυξίδα πού θὰ σὲ ὀδηγῆ μὲ ἀσφάλεια στὰ
ἴχνη τοῦ Ἰησοῦ; Πιάσου ἀπ' αὐτὸ τὸ σύνθημα τοῦ Παύλου, ἀπ'
αὐτὸ τὸ λόγο τοῦ Κυρίου, κἀνε τὸν καθημερινὸ ἄσμα τῆς ψυχῆς
σου, πολικὸ ἀστέρα τοῦ βίου σου, τιμόνι τῶν πράξεών σου, πηγὴ
τῶν αἰσθημάτων σου, φῶς τῶν λογισμῶν σου.

Δὲν ὑπάρχουν ἀληθινὰ πλούσιοι πάνω στὴ γῆ, παρὰ μονάχα
αὐτοὶ πού διάλεξαν ἀπὸ τὸ νὰ παίρνουν τὸ νὰ δίνουν. Αὐτοὶ οἱ
φτωχοὶ καὶ οἱ στερημένοι, εἶναι στὴν πραγματικότητά οἱ πιδ
πλούσιοι ἀπ' ὅλους τοὺς πλουσίους τοῦ κόσμου. Γιατὶ ἔχουν ὅπως
δὴποτε τὸν Χριστὸ μέσα τους, ὅταν τέτοια ροπὴ κυβερνᾷ τὸ βί-
ο τους.

Μακάριο εἶναι νὰ δίνη κανεὶς μᾶλλον παρὰ νὰ παίρνη. Ὑπάρ-
χει, ὅμως καὶ κάτι ἄλλο ἀπείρωσ ἀκριβώτερο ἀπὸ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ
καὶ τίς χαρὲς τοῦ κόσμου αὐτοῦ, πού καλεῖται ὁ Χριστιανὸς νὰ
προσφέρῃ. Εἶναι δὲ αὐτὸ ὁ ἴδιος ὁ Χριστός.

Τὸ νὰ κηρύττῃ κανεὶς μὲ τὰ λόγια καὶ τὴν πολιτεία του τὸν
Κύριο, εἶναι ἡ μεγαλύτερη εὐεργεσία, ἡ πιδ σπουδαία προσφορά.
Καὶ καθὼς ἔγραψε κάποιος παλαιὸς ἅγιος, αὐτὸς ὁ πνευματικὸς
πλοῦτος, ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι συμβαίνει μὲ τὸν ὑλικό, ὅσο τὸν σκορπί-
ζουμε γύρω μας, τόσο αὐξάνει μέσα μας. Προσφέροντας τὸν Χριστὸ
στοὺς ἀδελφούς μας, κατέχουμε ἔτσι τὸν Χριστὸ μὲ ἀσφάλεια,
πλημμυρίζουμε ἀπὸ τὸν Χριστὸ.

Εἶθε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀπὸ σήμερα πού ἀκούσαμε αὐτὸ τὸ
σωτήριο ρητὸ τοῦ Χριστοῦ μας, νὰ μὴ σβύσῃ ποτὲ πλέον ἀπὸ τὴ
διάνοιά μας, νὰ μὴ φύγῃ ἀπὸ τὴν καρδιά μας. Ἄλλὰ νὰ γίνῃ ἀπὸ

ἐδῶ καὶ πέρα ὁ κανόνας τῆς ζωῆς μας, ἡ λυδία λίθος τῶν λογισμῶν μας, ὁ ὁδηγὸς τῶν πράξεών μας, ὁ στόχος τῶν πόθων μας. Ἡ ὑπόθεσις τῆς σωτηρίας μας βρίσκεται ἐλη-ἔλη σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα: πῶς θὰ ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὸ νὰ παίρνομε καὶ πῶς θὰ ἀγκαλιάζομε γερὰ τὸ νὰ δίνομε. Αὐτὸς ὁ ἐναγκαλισμὸς εἶναι ἡ ἀληθινὴ μακαριότης, ὀλόκληρη ἡ κατοχὴ τοῦ Χριστοῦ, ποῦ εἶπε γιὰ τὸν ἑαυτὸ του: «Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦλθε γιὰ νὰ ὑπηρετηθῇ, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ», τοῦ Χριστοῦ ποῦ θέλει, ὅσοι τὸν ἀκολουθοῦν, νὰ κάνουν τὸ ἴδιο.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἡ συσταθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου Ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῶν ζητημάτων τῆς μορφώσεως καὶ μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου ὑπέβαλεν εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον τὴν ἐκθεσιν αὐτῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., συνελθὼν τὴν 3ην τρέχοντος μηνὸς ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Δωροθέου, ἀπεφάσισε τὴν αὔξησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. παρεχομένων συντάξεων. Λεπτομέρειαι τῆς ἀποφάσεως ταύτης θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος τοῦ «Ἐφημερίου».

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δωροθέος, ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὡς Προέδρου τοῦ Τ. Α. Κ. Ε., ἀπηύθυνεν πρὸς τὴν Νομισματικὴν Ἐπιτροπὴν τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον ἔγγραφο, σχετικῶς πρὸς τὴν παρὰ τῆς Νομ. Ἐπιτροπῆς ἔγκρισιν χορηγήσεως στεγαστικῶν δανείων εἰς τοὺς σεισμοπλήκτους ἱερεῖς τῆς Θεσσαλίας.

12 Ἀπριλίου 1957.

Π Ρ Ο Σ

τὴν Νομισματικὴν Ἐπιτροπὴν

Ἐ ν τ α ὕ θ α

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς, κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς συνεδρίας 22-3-57, ἧς ἀπόσπασμα συνάπτομεν, ὅπως ἐγκρίνητε τὴν διάθεσιν ποσοῦ δρ. 500.000, ἐκ τῶν διαθεσίμων τοῦ Ταμείου, διὰ τὴν χορήγησιν, κατὰ περίπτωσιν, στεγαστικῶν δανείων εἰς τοὺς σεισμοπλήκτους ἐφημερίους τῆς Θεσσαλίας, θύματα τῆς τελευταίας θεομηνίας.

Εὐχέτης πρὸς Κύριον

† Ὁ Ἀθηνῶν ΔΗΡΟΘΕΟΣ, Πρόεδρος.

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

**Ἱερὰν Μητρόπολιν Κορινθίας, Ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀρ. 645 ἔγγρα-
φον ὑμῶν καὶ διεγράψαμεν τὸν Ἱερομόναχον Ἀνδρικόπουλον Ἰωάννην.
Εὐχαριστοῦμεν. — Ἱερὰν Μητρόπολιν Κεφαλληνίας, Ἐλάβομεν τὸ
ὑπ' ἀρ. 596/2 - 5 - 1957 ἔγγραφον ἡμῶν καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν. — Ἱερὰν
Μητρόπολιν Αἰτωλίας, Ἐλάβομεν τὰ ὑπ' ἀρ. ἀρ. 997, 998, 999, 1000
καὶ 1001 ὑμέτερα ἔγγραφα καὶ ἐπεφέραμεν τὰς δεούσας μεταβολὰς εἰς τὸ
συνδρομητολόγιον ἡμῶν. Εὐχαριστοῦμεν. — Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Χα-
ρίτωνα Τερτσαυλίδην, Μαγικὸν Εἰκόνης. Ἐνεγράφητε εἰς τὸ περιοδι-
κὸν «Ἐκκλησία» καὶ ἀπὸ 1 - 1 - 1957. Ταχυδρομικῶς ἀπεστείλαμεν τιμο-
κατάλογον Ἀποστολικῆς Διακονίας. — Αἶδες. Νικόλαον Καρακάκη,
Περιβόλιον Δομοκοῦ. Ἐνεγράφητε εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία». Δυστυ-
χῶς δὲν ἐγνώριζεν ἡ ἡμετέρα ὑπηρεσία τὴν μὴ λήψιν τοῦ φύλλου. Σχετι-
κῶς ἐπληροφορήθημεν τὸ πρῶτον ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας. Διὰ τὸ ζήτημα
τῆς συνδρομῆς τοῦ ἱ. Ναοῦ δεόν νὰ ἔχετε ὑπ' ὄψιν ὅτι δύναται νὰ γίνῃ
συμφημισμὸς τῶν κρατήσεων, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐκ τοῦ μισθοῦ σας μὲ τὴν
ὀφειλὴν τοῦ ἱ. Ναοῦ, τοῦ ὁποῦ προῖστασθε. — Αἶδες. Ἰωάννην Κα-
ρναστάσην, Καράτουλα Κυνορίας. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις τῆς διευθύν-
σεως τοῦ ἱ. Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου, συμφώνως πρὸς τὴν διὰ τῆς ἐπι-
στολῆς σας γενομένην ὑπόδειξιν. — Αἶδες. Δ. Φωτακίδην, Ἅγιον Στέ-
φανον Ἐξοχῆς Θεσσαλονίκης. Ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ φύλλον θὰ
τὸ λαμβάνετε εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν. — Αἶδες. Ἰωάννην Βογια-
τζῆν, Ἅγιον Κωνσταντῖνον Λασηθίου Κρήτης. Ἡ μεταβολὴ τῆς διευθύν-
σεώς σας ἐγένετο. — Αἶδες. Χρῆστον Καραγγελίδην, Λάδωνα Διδυμοτεί-
χου. Τὸ φύλλον θὰ τὸ λαμβάνετε εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν. — Στρα-
τιώτην Νικόλαον Κοντοβουνήσιον, Κ. Ε. Π/Πυρ)χία Δ)σεως, Σ.Τ.Γ.
902α. Σὰς ἐνεγράψαμεν συνδρομητὴν εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ἀπὸ
1 - 1 - 1957. — Αἶδες. Χρῆστον Λαγόν, Ἰτέαν Ἰωαννίνων. Ἐνεγράφητε
εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» καὶ τὸ παράρτημα αὐτῆς «Ἐφημέριος». Δυστυχῶς
περὶ τῆς χειροτονίας σας οὐδεὶς μᾶς ἐνημέρωσε μέχρι σήμερον. Διὰ νὰ
λάβετε τὴν «Θεολογίαν» δωρεὰν πρέπει νὰ εἰσθε πτυχιούχος Θεολογικῆς
Σχολῆς Πανεπιστημίου ἢ τῆς Θεολογικῆς Χάλκης. Ἐὰν ὑφίστανται αἱ ἄνω-
τέρω προϋποθέσεις γράψτε μας, συναποστέλλοντες καὶ σχετικὴν βεβαίωσιν
τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας, ἐξ ἧς νὰ ἐμφαίνεται ὅτι εἰσθε πτυχιούχος. —
Αἶδες. Ἀναστάσιον Παπαδόπουλον, Κάτω Ἄλυσσον Πατρῶν. Αἱ σχε-
τικαὶ μὲ τὸ ἐπίδομα τοκετοῦ αἰτήσεις ἐκκρεμοῦν εἰσέτι παρὰ τῷ Τ.Α.Κ.Ε.,
δεδομένον ὅτι περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ὑπ' ἀρ. 70.792 ἀποφάσεως τῶν
Ἐπουργῶν Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Οἰκονομικῶν, διὰ
τῆς ὁποίας χορηγεῖται τὸ ἐπίδομα τοκετοῦ, ὑφίστανται ἀμφιβολαί. Τὸ
Τ.Α.Κ.Ε., ὑπέβαλε πρὸ καιροῦ σχετικὴν ἐρώτησιν εἰς τὸ Νομικὸν Συμβού-
λιον τοῦ Κράτους καὶ ἀναμένεται ἡ ἀπάντησις του. Εἰς ἣν περιπτώσιν**

ἢ ἀπάντησις εἶναι καταφατική, ἢ χορήγησις τοῦ ἐπιδόματος θὰ εἶναι ἀναδρομική, θὰ λάβουν δηλαδή ἐπίδομα τοκετοῦ οἱ ἠσφαλισμένοι τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. διὰ τοὺς τοκετούς, οἱ ὅποιοι ἐγένοντο μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως. Δυστυχῶς οὐδεὶς μᾶς εἰδοποίησεν περὶ τῆς χειροτονίας σας. — **Αἶδσο.** Ἐμμανουὴλ Δεληγιάννην Κυψέλην Λαρίσσης. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — Ἐλάβομεν ἐπιταγὴν τῶν: 1) Αἶδσο. Εὐκλείδου Κωστούλα, δρχ. 180. 2) Ἰεροδ. Ἀθανασίου Τσίτσα, δρχ. 50. 3) κ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, δρχ. 50. 4) κ. Ἰωάννου Ρεπάνη, δρχ. 50. 5) Αἶδσο. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδου, δρχ. 20. 6) Αἶδσο. Χριστοῦ Μάνου, δρχ. 55. 7) κ. Ἀριστείδου Χαλκίτου, δρχ. 50. 8) Ἄννα Τζαμαρουδιάκη, δρχ. 50. 9) κ. Ἀγγέλου Μιχαηλίδου, δρχ. 89. 10) Χριστιανικῆς Ἐστίας Πατρῶν, δρχ. 40. 11) Ὁσ. Παύλου Λαυριώτη, δρχ. 30. 12) Αἶδ. Βασιλείου Δουδουμπούλου, δρχ. 15. 13) Μονῆς Ζερμπίτης δρχ. 20.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βασ. Ἡλιάδης, Οἱ ἐμψυχῶται τῆς πίστεως καὶ οἱ καλύτεροι ἰατροὶ τῶν ψυχῶν. — **Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, Ὁ ἱερεὺς στὴ Θεία Λατρεία ὡς τελετουργὸς (συνέχεια). — **Ἀνθίμου Θεολογίτου**, Πῶς ἐγιατρύτηκε κάποιος... — **Φ. Γιοφύλλη**, Ὁ Ἅγιος Ἀχιλλεῖος. — **Τάσου Γριτσοπούλου**, Ἡ τέχνη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. — **Βασ. Μουστάκη**, Κηρύγματα εἰς τὰ Ἀποστολικά Ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν. — **Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.** — Ἀλληλογραφία.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου» νὰ ἀπευθύνωνται μὲ ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» δι' ὅτι τοὺς ἀπασχολεῖ καὶ τοὺς ἐνδιαφέρει. Θὰ εὐρουν κατανόησιν καὶ ἐξυπηρέτησιν.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημερίς», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημερίον» ἀπευθυνθέν :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. Τηλ. 27-639.

Ἐπεύθυννος Τυπ/φείου : **Τ. Ρούτσης**, Κουκουλάρη 9, Ν. Χαλκηδόν.